

పత్తిసాటి శతకరత్నావళి - ౩

కవి
అభినవ వేమన
పత్తిసాటి రమేష్ నాయుడు

ఆటవెలది పద్యాలు

శ్రీ గురజాల జగన్ మోహన్ నాయుడు
భార్య: ప్రతిమ
కుమారుడు: నితీష్ చందరి

శ్రీ
అభినవ వేమన
పత్రిపాటి రమేష్ నాయుడు

పుస్తక ప్రచురణ కర్త

శ్రీ గురజాల జగన్ మోహన్ నాయుడు గారు

GJM Trust Bengaluru, Chittoor.

చరిత్రకారుడు

పత్రి పాటి ప్రచురణలు, గుర్జరపల్లి, బామలపేటపల్లి (చిత్తూరు).

విజ్ఞాన మండలం, ఆదిత్య వర్మ - 0171522, ఫోన్: 04391770897

అంకితం

శ్రీమతి & శ్రీ గురజాల రజని చెన్నకేశవులు నాయుడు గారు
జి.జె.యం ప్రస్తుత అధినేత శ్రీ గురజాల జగన్ మోహన్ నాయుడు గారి
తల్లిదండ్రులైన శ్రీమతి & శ్రీ గురజాల రజని చెన్నకేశవులు నాయుడు గారికి
పత్తిపాటి శతకరత్నావళి -3 ద్విశతకం అంకితం

కవి : అభినవ వేమన పత్తిపాటి రమేష్ నాయుడు

With Best Complements...

కె. గుధాకర్ నాయుడు

ఎ. రాఘవులు నాయుడు (రవి)

శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారిచే సందమూరి శతకం ఆవిష్కరణ

హరివిల్లు చిత్తూరు ఆధ్వర్యంలో పత్తిపాటి శతకరత్నావళి -2 ఆవిష్కరణ

పత్తిపాటి అరుణ

రమేష్ నాయుడు.

పత్తిపాటి తరుణ్ ప్రణయ్

కవి పరిచయం

పత్తిపాటి రమేష్ నాయుడు అభినవవేమన బిరుదాంకితులు, సెకండరీ గ్రేడ్ ఉపాధ్యాయులు, మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల దామలచెరువు తిరుపతి జిల్లా.

వీరి తల్లిదండ్రులు శ్రీ పత్తిపాటి రామచంద్రనాయుడు గారు శ్రీమతి పద్మావతమ్మ గారు. 1968.నవంబరు 19 తేదీ న జన్మించారు. శ్రీమతి అరుణ వీరి ధర్మపత్ని. వీరికి ఇద్దరు కుమారులు పత్తిపాటి ప్రణయ్, సాఫ్ట్వేర్ ఇంజనీర్ చెన్నై, పత్తిపాటి తరుణ్ ఇంజనీరింగ్ విద్యార్థి. KL.U. విజయవాడ. స్వస్థలం కుక్కలపల్లి, దామలచెరువు, పాకాల మండలం, ఉమ్మడి చిత్తూరు జిల్లా ప్రస్తుతం తిరుపతి జిల్లా.

దామల చెరువులో ప్రాథమిక మరియు ఉన్నత పాఠశాల విద్యాభ్యాసము, పాకాల ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలలో ఇంటర్మీడియట్ విద్య, తిరుపతి శ్రీ గోవిందరాజ స్వామి ఆర్ట్స్ కళాశాలలో బి.ఎ., పూర్తి చేశారు. ఆ తరువాత శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం నుండి ఆర్థిక శాస్త్రము, రాజనీతి శాస్త్రము, మధురై కామరాజ్ విశ్వవిద్యాలయం నుండి ఆంగ్లంలో ఎం.ఏ పూర్తి చేశారు. అన్నామలై విశ్వవిద్యాలయం నుండి బీ.ఈడీ పూర్తి చేశారు.

రచయితగా ఇప్పటివరకు ఏడు పుస్తకాలను ముద్రించారు. ఇప్పటివరకు 1500 కు పైగా ఆటవెలది/ సీస పద్యాలు రచించారు.

1. దేశమే గతిన బాగుపడునోయ్, 2. సమాజపు సమాధి, 3. ఎందుకంటే? మేం మనుషులం, 4. పత్తిపాటి శతకరత్నావళి 5 తెలుగు భాషోద్యమ శతకం 6. పత్తిపాటి శతకరత్నావళి -2. 7. నందమూరి శతకం. ఇప్పుడు పత్తిపాటి శతకరత్నావళి-3

మొత్తంగా 12,000 కాపీలను గ్రంథాలయాలకు, ఉపాధ్యాయులకు, విద్యార్థులకు మరియు బహుమతులు వచ్చిన పిల్లలకు అందజేయడం జరిగింది. తన రచనల్లో నాలుగు శతకాలు అందులో రెండు దిశాత్కాలు ఉన్నాయి

“పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట” మకుటంతో పత్తిపాటి శతకరత్నావళి రెండు పుస్తకాలు విడుదల చేయడం జరిగింది. “తెలుగు వెలుగు నింపు తెలుగువీర” అనే మకుటంతో తెలుగు భాషోద్యమ శతకము శ్రీమతి గల్లా అరుణ కుమారి గారు స్త్రీవిప్లవం చేశారు.

“నందమూరి వంశ నాయకుండు” అనే మకుటంతో నందమూరి శతకం రచించి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారి చేతుల మీదుగా అవిష్కరణ చేశారు.

తెలుగు అధ్యాపకుల సంఘం, బెంగళూరు గౌరవాధ్యక్షులుగాను, హరివిల్లు లలిత కళావేదిక చిత్తూరు ఉపాధ్యక్షులుగాను, ఐక్య ఉపాధ్యాయ ఫెడరేషన్ తిరుపతి జిల్లా కోశాధికారి గాను విధులు నిర్వహిస్తున్నారు. అనేక సాహితీ సంఘాలలో సభ్యులుగా ఉంటూ...తెలుగు భాషాభివృద్ధికి కృషి చేస్తున్నారు.

పోందిన అవార్డులు, సన్మానాలు

2020 లో అమర రాజా కంపెనీ అధినేతలు శ్రీమతి & శ్రీ గల్లా అరుణకుమారి రామచంద్ర నాయుడు గార్లచే ‘అభినవవేమన’ బిరుదు ప్రదానం. 2018 లో సమాజపు సమాధి వచన కవిత్వానికి, 2022 లో పత్తివాటి శతకరత్నావళి -1 ఛందోబద్ధ సాహిత్యానికి కుప్పం రెడ్డెమ్మ సాహితీ పురస్కారం లభించింది. ‘సహస్ర కవి మిత్ర’ తెలుగు కవిత వైభవం హైదరాబాద్ వారిచే (2017) గుర్రం జాషువా సాహిత్య పురస్కారం. చిత్తూరు జిల్లా రచయితల సంఘం వారిచే (2018)

శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి స్మారక అవార్డు ఛందోబద్ధకం రాష్ట్ర స్థాయి తృతీయ విజేత(2022)

ఉగాది పురస్కారం చిత్తూరు జిల్లా కలెక్టర్ గారిచే (2022)

చిత్తూరు జిల్లా ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ అవార్డు (2019)

శ్రీ పొట్లూరి హరికృష్ణ గారు నిర్వహించిన ప్రపంచా రికార్డు కవి సమ్మేళనం అనంతపురం(2017)

తెలుగు సాహితీ సాంస్కృతిక సమితి పలమనేరు(2019 , 2021)

గురజాడ ఫౌండేషన్ ఉగాది పురస్కారం(2018)

గాగ్గేయ సాహితీ పురస్కారం సదం (2019)

మదనపల్లి సాహితీ కళా వేదిక పురస్కారం(2019)

గీతాంజలి స్మారక సాహితీ పురస్కారం చిత్తూరు. (2024)

ప్రశంసా పంచరత్నాలు

శతావధాని అముదాల మురళి,

ఆ.వె.॥ పత్తిపాటివంశ పరమసౌభాగ్యమై
పుట్టి విద్యలందు దిట్టయగుచు,
కవితలల్లు నేర్పు గాంచి పద్యమ్ముల!
వేలు వేలు వ్రాయు విజ్ఞాదితడు.

ఆ.వె.॥ శ్రీరమేశుడన్న శ్రేష్ఠుడదేశిక,
వర్యుడతని హృదయ పద్య మందు,
కావ్య సౌరభములు కదలాడు చుండును!
పాఠకులకు బ్రతుకు పాఠమగుచు.

తే.గీ.॥ మెత్త మెత్తని పదముల మేళవించి,
క్రొత్త క్రొత్తగు భావాల గుస్తరించి,
హత్తుకొని యాడు పద్యాల నల్లు సుకవి,
పత్తిపాటి సుధీంద్రుడు ప్రథితయశుడు.

కం.॥ ప్రతిదినమును పద్యమ్ముల
ప్రతముగ విరచించు నిష్ఠవదలక మేలౌ!
శతక సృజన గావించిన
మతి మంతుడు పత్తిపాటి మాన్యుడు భళిరా !

తే.గీ.॥ రసము చిప్పిల్లు పద్యాల వ్రాయగలడు,
పద పదార్థాల నాడిని పట్టగలడు,
తెలుగు జాతి సత్తీర్తిని నిలుపగలడు,
శ్రీరమేశ నాయుడు గుణ శీలయుతుడు

శుభాకాంక్షలతో....

శతావధాన కౌముది, అముదాల మురళి

తిరుపతి, 9440432683.

స్పందన

డా॥ వల్లేరి హరినాయుడు

సీసం: కమ్మని కవితలు కమనీయముగ వ్రాసి,
జన జాగృతిని గూర్చు చాటినావు,
పలునీతి పద్యాలు ప్రాకటంబుగ దెల్పి,
సంఘ చైతన్యంబు సలిపినావు,
పాఠకులెల్లరు బాగున్నదని మెచ్చి,
జేజేలు పలుకంగ జేసినావు,
అటవెలదులచే నాడించి నాట్యమ్ము,
చిత్తముల్ రంజింపజేసినావు,

అ.వె. పత్తిపాటి శతక పద్యములను వ్రాసి,
తెలుగు ప్రజకు హితము తెలియజేసి,
ధన్యుడైతివీవు ధర పాఠకులు మెచ్చు!
ఇకను సాగు గాక యిట్టి సరణి.

తే.గీ. బ్రహ్మ పట్టపురాణి నీవద్దజేరి,
కవితవర్షము కురిపించె కరుణమెరయ,
అందరభినవ వేమనా యనెడి బిరుదు,
సార్థకము జేసితివి నీవు జగతి యందు.

కం: చదివితీ నీ పద్యంబుల
ముదమొందితి మిగుల ప్రీతి బొందుట కతనన్,
మృదు మధురము నీ కవనము
పదలదు నా మదిని పత్తిపాటి రమేశా(కవీశా) !

ఇట్లు

డా. వల్లేరి హరి నాయుడు, M.A., Ph.D
విశ్రాంత ఆంధ్రోపన్యాసకులు,
P.V.K.N. డిగ్రీ కళాశాల చిత్తూరు,
చరవాణి : 94412 65272.

శ్రీ గణేశ శారదా గురుభ్యోనమః

గురుాక్తి

యోగః కర్మసు కౌశలమ్” అని గీతాచార్యుని సూక్తి. అనగా కర్మలందలి కౌశలమే మోగము అని అర్థం. ఏ పనిలోనైనా నైపుణ్యం సంపాదించడానికి చేసే నిరంతర సాధన యోగమౌతుంది. అట్టి యోగం వల్ల ఒక దివ్యానుభూతి అపరిమితానందం, అనుభవించడం ఒక అదృష్టం .

డా॥ గుడివాడ
అన్నయ్య నాయుడు

ఆప్త పత్తిపాటి రమేష్ కూడా ఈ కవితా కళా రసానుభూతిని తన నిరంతర రచనా సాధనలో ఆస్వాదిస్తున్నాడనడం అతిశయోక్తి కాదు. ఈ రచనా కృషిలో అతనికి తన గురు పరంపరలపట్ల గల తన వినయ విధేయతలు వారి ఆశీస్సులకు ఆలంబన, ఆపై దైవానుగ్రహం పురాకృత పుణ్య పరిపాకం.. ఆ చదువుల తల్లి వాత్సల్యపు శీతల స్పర్శకు పాత్రుడైనాడు. తెలుగులోని యాభై ఆరు అక్షరాలతో చేసే అర్థవంత, అద్భుత విన్యాసము. ఒక నిబద్ధతా బంధము ఆ బంధము కల్గించే శబ్ద మాధుర్యము. కర్లకు భగమైన ఆ మాధుర్యము వల్ల కలిగే రసానుభూతి వెరసి కవిత్వం. ఈ కవితా కళాసాధన చేస్తున్న రమేష్ ధన్యుడు. ఇంకా ఎన్నో.. మరెన్నో రచనల్ని తన కలం నుండి జాలువారడానికి ఒక చక్కటి వాతావరణాన్ని, నిబద్ధత తోటి సంయుమనాన్ని అంకురిత దీక్షకు బద్ధుడకావాలి రమేష్. అప్పుడే తన యత్నం ద్విగుణీకృతమై, అంచెలంచెలుగా లక్ష్మ శిఖరాలను అందుకోగలడు. సన్మాన, సత్కారాలకుగాక, తన ఆత్మానందానుభూతిని పదిమందికి నిస్సంగ బుద్ధితో ముందుకు సాగాలి.

కవులు పండితులు కావడంలో సందేహం లేదు గాని, పండితులందరూ కవులు కాలేరేమో!. ఆ భావనా బలం ఆ అక్షర విన్యాసం. ఆ వాక్కుతరత కవులకు మాత్రమే సాధ్యం. నిరంతరం అనంత సాహితీ సాగరంలో శ్రమకోర్చి ఈదాలి. ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించాలి. మానవ మస్తిష్క మనోభావాల్ని సునిశితంగా పరిశీలించి, విశ్లేషించు కోవాలి. సామాజిక స్పృహ కలిగి ఉండాలి. ఇవన్నీ కవితకు ఉపకరణాలు. పండితులకు సూత్రబంధాలు, నిబద్ధతలు ముఖ్యం. కవి నిరంకుశుడు, తాను సమాజానికే బద్ధుడు. అవసరమయితే హద్దులు దాటుతాడు. అది సామాన్యుని కొరకు మాత్రమే. అట్టి కవిహృదయం రమేష్ కు ఉంది.

ఆయన కవితలో సంఘసంస్కరణ, విచ్చిన్నకర శక్తుల ఆట కట్టించడం ఉంది. ఆధునిక రాజకీయమృన్మల చర్యలను నిర్మయంగా విమర్శించడం, మాతృభాషాభిరుచి, మాతృ భక్తి, వంటి సుగుణాలను, తన కవితలో సరళంగా, సహజంగా ఆభివర్ణింపగలిగారు. రమేష్ లో ఒక్కటే ధ్యేయం తన వందలాది పద్య సూక్తులలో

చదివిన వేలాది పాఠకులలో పదిమందినైనా తన ఆశయం వైపు మరలింప గలిగినా
ధన్యుడగుట తధ్యం. నాకు నచ్చిన ఒకటి రెండు పద్యాలు మచ్చుకు...

పుస్తకంబు చదువ పూజింప ఫలితంబు,
పుస్తకంబు హస్త భూషణంబు,
పుస్తకంబు లేక పుణ్యంబు లేదయా..! 132
లాల పోసినట్లు లాలించినట్లుగా,
గోరుముద్ద తినగ కోరినట్లు,
తెలుగు నుడిని దిద్ది నెలుగులు పంచుమా... 9

ఈ కవితా ప్రవాహంలో బండరాళ్ళ తాకిడి, సుడిగుండాల మునకలు, సుదీర్ఘ
సమాస సంక్లిష్ట పరబంధ కష్టాలు లేవు మందాకినీ నదిలో రాజహంస హాయిగా ఈదినట్లు
పాఠకుడు అహోదంగా, కవితను ఆస్వాదించవచ్చు. రచయిత తన ప్రతిభను, రచనా
వ్యాసంగాన్ని మరింతగా మెరుగులు దిద్దుకోవడానికి పోతన, తిమ్మన, మొల్ల వంటి
పూర్వ కవుల, జంధ్యాల, జాషువా, రాయప్రోలు వంటి ఆధునిక కవుల రచనలు
చదివి ఆస్వాదించాలి. ఎన్నో మరెన్నో మంచి కవితలు వెలయించాలని నా ఆకాంక్ష.

ఆవె: పత్తిపాటి వంశ వారాభిచంద్రుడై, ఆశ నింపెనోయి యశము తోడ,
భావితరము వారి భవితకుజ్జ్వలమైన! ప్రగతి బాట జూపె ప్రాజ్ఞ మతిని.

కం. చల్లని చూపుల జల్లుల, తల్లి సరస్వతి రమేషు ధన్యుడు కాగన్,
ఉల్లము రంజిల కవితల, నల్లగ దీనించుననగ నాశింతుమదిన్!

ఆ.వె బుడిబుడి నడకల బుజ్జాయి వోలెను, జిలిబిలి కవితల నలరగజేసె,
అభ్యుదయము నొందు నవని రమేషుతా,సహజ కవుల యందు సన్నతముగ

డా॥ గుడివాడ అన్నయ్య నాయుడు,
విశ్రాంత తెలుగు ఉపన్యాసకులు,
పత్తిపాటివారిపల్లె, దామలచెరువు,
పిన్.517152, చరవాణి: 9490246474.

నవనీతములు
అభినందన పద్య మందారమాలిక

రేజర్ల భాస్కర్ నాయుడు

తే.గీ 1. సిరులు విలసిల్లు ధాత్రిలో చిత్రమైన,
మహిమ వెలుగొందు పాకాల మండలమున,
పాలకడలి వలెను బహు భాగ్యరాశి,
దామలచెరువు దనరారు ధరణి యందు.

తే.గీ 2. భువిని వెలసినా వైకుంఠపురము నందు,
పత్తిపాటి వంశమ్మున వాసికెక్కె,
తనరు పద్మమ్మ రామచంద్ర సుతుడుగను,
వాణి వరమున వెలసిన భానుతేజ.

తే.గీ 3. అతడె వృత్తికంఠితమైన అత్మబంధు,
అతడె యుత్తమోపాధ్యాయ చరితలోన,
అతడె విద్యార్థులందరి కంతరాత్మ,
అతడె పత్తిపాటి రమేషుడతులకీర్తి.

తే.గీ 4. పసిడి హృదయాల బంగారు బాట వేసి,
దేశ భక్తియు వినయంబు తెలియజేసి,
బాల బాలికల్ మదిలోన భాసుడలై,
కన్న బిడ్డల రీతిగా కరుణ జూపి.

తే.గీ 5. పండితుడు, కవి, రచయిత పరమ గురువు,
కథకుడనమాన మేధావి గాయకుండు,
మేటి పత్తిపాటి రమేషు సాటి వచ్చు
వారు, వెదకిన దొరకునే వసుధలోన.

ఆ.వె.6. కవిత యందు జిగిని కల్పించు చతురత,
కలదు కలదు నీదు కలమునందు,
కవితలల్లినావు కండ చక్కెర వోలె!
తేట తెనుగు పదము తేనెలద్ది.

తే.గీ 7. మధురమైన శైలి సులభమైన భాష,
ఉత్తమోత్తమమైన హితోక్తులెన్నో,
తాను పత్తిపాటి రమేషు మాన్యుడయ్యో!
అందుకో అభినందన చందనంబు.

తే.గీ 8. సర్వవిధ సత్యవితయని సరసులెల్ల,
హృదయ కమలాల కడుమెచ్చి ముదమునొంద,
విశ్వమెల్లను కీర్తించు వివిధ గతుల,
పత్తిపాటి వెలుగుచుండు భాస్కరుండు.

తే.గీ 9. ఆయురారోగ్య భాగ్యంబు లందుకొనుచు,
బిడ్డలు శుభగుణు లగుచు విలువ గలిగి,
వేయి విధముల సత్కీర్తి వెలుగ వలెను.
వెంకటేశ్వరుడిచ్చును వేద సిరులు.

ఇట్లు
రేజర్ల భాస్కర్ నాయుడు
విశ్రాంత తెలుగు పండితులు
కృష్ణాపురం, దామలచెరువు
ఫోన్ 8142068875.

అభినందన మాలిక

పత్తిపాటి రమేష్ నాయుడు గారు వృత్తి రీత్యా ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయులు. ప్రవృత్తి కవిత్వం. ఉపాధ్యాయుడుగా తనవిధులు నిర్వహిస్తూ, ఉపాధ్యాయ సమస్యలపై నిరంతరం గళమెత్తి నినదించే సంఘంలో నాయకత్వ బాధ్యతలు సమర్థవంతంగా నిర్వహిస్తూ, సమాజం పట్ల తనవంతు బాధతగా నిత్యం ప్రజల్ని చైతన్యవంతం చేసే అనేక రచనల్ని తీసుకొచ్చే క్రమంలోనే ఈ పత్తిపాటి శతకరణావళి - 3 తీసుకురావడం ఆనందదాయకం.

మల్లారపు నాగార్జున.

ఇందులో కవి పాలకుల బూటకపు వాగ్దానాలను ప్రశ్నిస్తాడు. రైతు పండించిన పంటకు గిట్టుబాటు ధర కల్పించలేని, ధరల పెరుగుదల అరికట్టలేని ప్రభుత్వాల గురించి, అప్పులు కుప్పలుగా చేసి అదే అభివృద్ధి అని నమ్మించే ప్రభుత్వాల కల్లబొల్లి కబుర్లపై కన్నెర్ర చేస్తాడు. కట్టుబాట్ల పేర కన్న బిడ్డల్నిజంపి పరుపు కోసం ప్రాకులాడే తల్లితండ్రుల్ని, ఇటువంటి దుర్మార్గాలు అంతం కావాలని, అలాంటి అకృత్యాలను సమాజం ఖండించాలంటాడు పత్తిపాటి.

శ్రమములోన బుట్టు సర్వంబుతానౌను అని ఆ వేమన చెప్పాడు “శ్రమచేయు నరుడు జగతిలో నిలబడు. తిండిబోతు బ్రతుకు బండబారు” అని శ్రమయొక్క గొప్పతనాన్ని చాటుతాడు ఈ అభినవ వేమన.

పాలకులొకవైపు అంతా ఇంగ్లీష్ లోనే ఉందంటూ ఊదర కొడుతుంటే, మాతృభాషలో విద్య అర్థమైతేనే ఇతర భాషలపై పట్టుసాధించవచ్చని తన కవిత్వం ద్వారా తెలుగు భాష గొప్పదనాన్ని, దాని అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పాడు రమేష్ గారు. అమ్మ భాష అర్థమైతేనే ఇతర ఏ భాషలోనైనా రాణించి, జీవితంలో శిఖరాగ్రాలను అందుకోగలరని గట్టిగా విశ్వసించి తెలుగు భాష ప్రాధాన్యతపై, సమాజంలో మంచి విలువల్ని పెంపొందించేలా ఈ పుస్తకం ప్రచురించడం చాలా ఆనందదాయకం.

ఇప్పటివరకు ఏడు పుస్తకాలు రచించి ముద్రించారు. అందులో మూడు వచన కవితా సంపుటాలు, నాలుగు శతకాలు మొత్తం 12 వేల పుస్తకాలు ఉచితముగా ఉపాధ్యాయులకు, గ్రంథాలయాలకు, విద్యార్థులకు పంపిణీ చేయడంజరిగింది. సమాజానికి తనవంతు బాధ్యతను నిర్వహిస్తున్నారు. వీరు భవిష్యత్తు లో మరిన్ని మంచి రచనలు తీసుకురావాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

మల్లారపు నాగార్జున.

ప్రధానకార్యదర్శి, వేమనవిజ్ఞానకేంద్రం. తిరుపతి.

చరవాణి: 9398000686

మున్నుడి

“మాయమైపోతున్నదమ్మా మనిషన్నవాడు

మచ్చుకైనా లేడు చూడు మానవత్వము ఉన్నవాడు!”

అని’ అందెలే” గారు నేటి సమాజ వైఖరిని అతిసూక్ష్మంగాను, చాలా లోతుగానూ వినిపించారు. అయితే

ఇక్కడో అక్కడో మనిషి మిణుకు మిణుకు మంటూ

ఉంటాడు. తన ఉనికిని చాటుతూ తన పరిధిలో వెలుగును

పంచుతూ కర్తవ్య నిర్వహణ చేస్తూ సాగి పోతుంటాడు.

మారెళ్ళ వెంకటరమణ

అలాంటి మిణుగురే మన పత్తిపాటి రమేష్ నాయుడు గారు, ఉపాధ్యాయులుగా తన బాధ్యతను 100% నిర్వర్తిస్తూ పిల్లల్ని సవ్యదిశలో నడుపుతూ, పాఠశాలకు తలలో నాలుకలా నిలబడుతూ, ఉపాధ్యాయ సంఘంలో కీలక బాధ్యతలు చేపట్టి ఉపాధ్యాయులకు అసమాన సేవలందిస్తూ, పోరాటాలకు ముందు నిలుస్తూ, తన కుటుంబాన్ని అంటే తన భార్యబిడ్డల మేలేకాక, తన తల్లి దండ్రుల్ని కంటికి రెప్పలా చూస్తూ, సోదరుని కుటుంబ సహితంగా సమాదరిస్తూ సాగుతున్న మానవత్వమున్న ‘మనీషి మన పత్తిపాటి గారు.

ఇంత ఉపోద్ఘాతం ఎందుకంటే ఎదుటి వారికి చెప్పేటందుకే నీతులు అన్నమాటకి ‘ఎర్రదీపం’ ‘ చూపి తాను ఇప్పటిదాకా రాసిన దాదాపు పదిహేను వందల పద్యాల సందేశాన్ని నిజ జీవితంలో పాటించి చూపారు. వేలకొలది పద్యాలు రాయడమంటే మామూలు విషయం కాదు. ఇతః పూర్వమే వీరి ‘శతకరత్నావళి’ రెండు సంపుటాలు ముద్రితమయినాయి. ఇది వీరి పత్తిపాటి శతకరత్నావళిలో మూడవ భాగం.

ఇందులో 209 సూక్తులు పద్యరూపంలో పరిమళిస్తున్నాయి. మన అమృతభాష గొప్పదనంతో ఈ శతకం ప్రారంభమవుతుంది. కవి తెలుగు ఉపాధ్యాయులు కాకపోయినా, యం.వి తెలుగు చదవకపోయినా కేవలం తెలుగు మీద మమకారంతో అంతకుముందు వచన, గేయ కవిత్వ సంపుటాలు మూడింటిని వెలువరించినా పద్య రచనా విధానాన్ని ఆకళింపు చేసుకుని, విన్న వింటనే ఆకర్షించి, ఆ వైపు తిరిగి చూచేలా పద్యాలను రచించారు.

తెలుగు భాషను గురించి చెబుతో మలయమారుతంలా హాయినిస్తుందన్న మాట చక్కగా వాడారు. అన్య భాషీయుల మధ్య చిక్కుకున్నప్పుడు తెలుగు మాట

వినబడితే ఆ హాయి అనుభవమవుతుంది. వీరు భాష మీద అభిమానంతో తెలుగు భాషోద్యమ శతకం ' 2వ శతకం ఈ శతకం కేవలం తెలుగు భాష మీదే రాసారు. అత్యంత గాఢాభిమానం ఉంటే తప్ప ఇది సాధ్యం కాదు. అయినా మక్కువ తీరలేదు. అందుకే మనం ప్రతిదానికి అమ్మను తలుచుకున్నట్టే వీరు అమ్మభాష మీద ప్రేమతో 21 పద్యాలతో చాటారు.

ఈ శతకం లో చదువు ప్రాధాన్యం, పుస్తకం విలువ, శ్రమ ప్రాముఖ్యత, కృతజ్ఞత, ఆరోగ్యం, మానవత్వం స్త్రీల పట్ల మన ప్రవర్తన, పొదుపు లాంటి వాటితోపాటు. గురువులు, రైతులు, అవులు ఇలా అవి ఇవీ అనే కాదు నిత్య జీవితం లో మనకు తారసపడే అన్ని అంశాలపై నిశిత పరిశీలనతో తనదైన రీతిలో స్పందించారు. ఇంతే కాక పత్రికలలో వచ్చే వంద ఊహలకు నెలవైన చిత్రాలకు రసస్ఫోరకమైన పద్యాలు రాసి వాటికి వన్నె గూర్చి ఇచ్చట పొందు పర్చారు.

“ కూడుబెట్టవచ్చు కుక్కకు ప్రీతితో, బట్ట తొడగవచ్చు బాగుగాను”
లాంటి పద్యాలను అతి తేలక మాటలతో కూర్చి విసిరిన చెణుకులు శతకంలో కూడా పలుచోట్లు దర్శనమిస్తాయి.
నేటి యువత వస్త్రధారణమీద
ఆది మానవునకు నాకులే దుస్తులు
అవియు లేక బ్రతికె నప్పుడప్పుడు
అన్ని యుండి మనిషి యాదిమానవుడయ్యె

ఇలాంటి మంచి మంచి పద్యాలు ఈ శతకరత్నావళి నిండా కనబడతాయి.. వీటినిందించిన కవి పత్తిపాటి రమేష్ నాయుడు గారికి హృదయపూర్వకాభినందనలు. వీరు ఇలాంటి మీరెన్నో మంచి పద్యాలు తెలుగు వారికందించి చిరస్మరణీయంగా నిలిచిపోతారని విశ్వాసం.

పత్తిపాటి ప్రజ్ఞ పరవళ్ళు వేయగ,
రమ్యమైన పద్య రాశి మొలచె,
మునక వేసి వెదుక ముత్యాలు దొరుకును!
అలసించకింక యందుకొనుడు.

అభినందనలతో....

మారెళ్ళ వెంకటరమణ,
తెలుగు ఉపాధ్యాయులు, నగరి
చరవాణి: 99667 47601.

రచయితగా నా మాట.

తెలుగు పద్యం ఎంతో హృద్యం. తెలుగు భాషకు ఛందోబద్ధ కవిత్వం మకుటాయమానం. తెలుగు అజంత భాష అచ్చులతో అంతమయ్యే మధురమైన భాష, భారతదేశంలోని భాషలలో గొప్ప స్థానాన్ని ఆక్రమించుకొని ప్రశంసలు అందుకున్న మన తెలుగు భాష, ఇటాలియన్ ఆఫ్ ద ఈస్ట్ అని బిరుదు కూడా పొంది ఉన్నది. మరి అలాంటి భాషను భావితరాల కోసం మనము రక్షించుకోవడానికి మన వంతు కృషిగా ఒక అడుగు ముందుకేసి, తెలుగు భాషను ఆదరించి, మన పిల్లలకి తెలుగు భాష నేర్పించి, మాట్లాడించి, తెలుగు భాషను సజీవంగా ఉంచాలనే.. ప్రయత్నం అందరూ చేయాల్సినటువంటి కర్తవ్యం మన ముందు ఉంది.

పత్రికాపాటి శతకరణ్యం లో ముందుమాట అందజేసిన అనధాన కౌముది శ్రీ అముదాల మురళి గారికి, నా ఆత్మ బంధువు, గురుతుల్యులు డాక్టర్ వల్లెరి హరి నాయుడు గారికి, శ్రీ గుడివాడ అన్నయ్య నాయుడు గారు, విశ్రాంత తెలుగు పండితులు రేజర్ల భాస్కర్ నాయుడు గారికి, వేమన విజ్ఞాన కేంద్రం ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ మల్లారపు నాగార్జున గారికి, తెలుగు పండితులు శ్రీ మారెళ్ల వెంకటరమణ గారికి ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

ఇట్లు

అభినవ వేమన

పత్రికాపాటి రమేష్ నాయుడు,

ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయులు,

దామలచెరువు, చరవాణి: 9491776837.

పత్తిపాటి ద్విశతకం - 3

1. మాతృభాష నీవు మంచిగా నేర్చిన,
పలుక వచ్చునయ్య పరుల భాష,
ఆంధ్ర భాష నేర్చి అన్య భాషలు నేర్చు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట..
మాతృభాషని చక్కగా నేర్చుకున్నచో ఇతర భాషలు కూడా చక్కగా నేర్చుకోగలమని,
ఇతర భాషలు నేర్చుకోవడాని మాతృభాష ఉపయోగపడుతుందని భావము.
2. చిన్ననాటి నుండి చింతలు లేకనే,
నేర్చుకొనుము తెలుగు నేర్పుతోడ,
ఆంధ్రభాష నేర్చి ఆంగ్లము నేర్చుమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట..
విద్యార్థులందరూ చిన్ననాటి నుండి మన మాతృభాష తెలుగును నేర్పుతో
నేర్చుకోవాలని ఆ తర్వాత ఆంగ్లభాషపై పట్టు సాధించాలని భావము.
3. మల్లెపాడువోలె తెల్లని పూలతో,
మధులిహమ్మలిచ్చు మంచి భాష,
మలయమారుతంబు మామంచి తెలుగురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట..
మల్లెపూలు మంచి తేనెవంటి తెలుగు భాషను అస్వాదించిన మంచి గాలిలా
సువాసనలు వెదజల్లుతుందని భావము.
4. తెలుగు వర్ణమాల తెల్లని పూమాల,
పుస్తకంబులోన ముత్యమల్లె,
కూర్చినట్లు వరుస పేర్చినట్లుండురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట..
పుస్తకములో ముత్యాలవలె వరుస కూర్చినట్లు, పేర్చినట్లు ఉండే తెలుగు అక్షరాలు
తెల్లని పూమాలలా అందంగా ఉంటాయని భావము.

5. తెలుగు మాట వినగ తెలుగు పాటను పాడ,

కండ చక్కెర రుచి కానవచ్చు,

అట్టి తెలుగు భాష పట్టుతో నేర్చుమా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగుమాట, పాటలువిన్నను, పాడినను కలకండవంటి తీయటి మాధుర్యాన్ని కలిగి ఉంటాయని భావము

6. తెల్లదొరయె బ్రౌను తెలుగు నిఘంటువు,

వ్రాసినాడు పెక్కు వాసిగాను,

తెలుగువాడ వీవు తెలుగును పొగడవా?

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెల్లదొర బ్రౌను తెలుగు నిఘంటువును రాసి మనకు అందించారు. మరి తెలుగు వాడైన నీవు తెలుగుభాష కొరకు ఏమి చేస్తున్నావని భావము.

7. తెలుగు పద్యము విని తెల్లదొరలు మెచ్చి,

తర్జుమాను చేసి దాచిరోయి,

నీవు తెలుగువాడ నీవేమిజేతువు ?

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

బ్రిటిష్ వారు మన తెలుగు పద్యాన్ని మెచ్చుకొని వారి భాషలోకి తర్జుమా చేసి భద్రపరుచుకున్నారు మరి తెలుగువాడుగా నువ్వు పద్యాలు నేర్చుకున్నావా? అని కవి ప్రశ్నిస్తున్నాడు.

8. తెలుగు పలుకు వినుము తియ్యనైన పలుకు,

తెలుగు పాట వినుము కలుగు హాయి,

తెలుగు శబ్దమదియే దేశంబు మెచ్చెరా !

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు మాట తియ్యగా ఉంటుంది. తెలుగు పాట వింటే మనసుకు హాయి కలుగుతుంది. ఇలాంటి తెలుగు భాషను దేశమంతా మెచ్చిందని భావము.

9. లాలపోసినట్లు లాలించినట్లుగా,
గోరుముద్ద తినగ కోరినట్లు,
తెలుగు నుడినిదిద్ది వెలుగులు పంచుమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు భాషను నుడికారము పసిపాపలకు స్నానం చేసినట్లు, ఉయ్యాలలో వేసి
జోల పాడినట్లుగా ఉంటుందని భావము.

10. అవ్వ చేతిబువ్వ రవ్వంత తిన్ననూ,
తాతనోట తిట్లు బూతులైన,
నవ్వు లేద్దులందు నా భాష తెలుగురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అవ్వచేత బువ్వ తిన్నా, తాతచేత తిట్లు తిన్నా నా తెలుగు భాషలో నవ్వి నా ఏడ్చినా
నాకు సంతోషమేనని భావము.

11. విశ్వమందు తెలుగు విఖ్యాతి గాంచగా,
కృషిని సలుపగల్గు ఋషివి నీవు,
కర్తనీవే మరియు కార్యంబు నీ'దయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు భాష ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పేరు ప్రఖ్యాతులు పొందాలంటే అందుకు
కృషిచేయగల ఋషివి నీవేనని భావము.

12. మాతృ భాషలోని మమతను చూడుమా,
చెవులకింపు గొల్చి సేదదీర్చు,
మనసులోన నిల్చి మైత్రినే పెంచురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు భాషలో మమతలు చెవులకింపు గొల్చి సేదదీర్చుతాయని అదిమంచి స్నేహాన్ని
పెంపొందిస్తుందని భావము.

13. మాతృభాష లోన మాధుర్యమును గాంచు,
ముద్రపాలు త్రాగ మురిపెముగను,
జుర్రుకొనగ జూచు వెర్రివాడైననూ!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఒక్కసారి మన మాతృభాష తెలుగులో మాధుర్యాన్ని చవిచూచిన, అది తల్లి మురిపాలు తాగినట్లుగా ఉంటుందని భావము.

14. తల్లిభాష నేర్చు తరముల సంపద,
నేర్చుకొనుము పదము కూర్చుకొనుము,
తపము చేతవచ్చు తల్లిభాషొక్కటే!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మన తల్లిభాష అయిన తెలుగు తరతరాల సంపద దాని తపస్సులా నేర్చుకొని, సమకూర్చుకోవాలని భావము.

15. తల్లిదండ్రుల నేర్చు తమకు తాముగనేర్చు,
అర్థమంతమైన ఆంధ్రభాష,
మాతృభాష తెలుగు మనసులు కలుపురా!
పత్తిపాటి మాటపసిడి మూట.

తల్లిదండ్రుల నుండి నేర్చుకునే మన తెలుగుభాష, అర్థమంతమైన భాష. ఇది ప్రజల హృదయాలను కలుపుతుందని భావము.

16. తల్లిభాష నేర్చు తహతహలాడుమా,
మరువకెపుడు నీవు మాతృభాష,
తప్పకుండ నీవు మెప్పు పొందగలవు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రతి ఒక్కరూ తల్లిభాషలో మాట్లాడడానికి ఉత్సాహం చూపించవలెను. మన మాతృభాషను ఎప్పుడూ మరువరాదని భావము.

17. తెలుగు పలుకులన్ని తియ్యని పలుకులు,
తెలుగు మాటలాడ కలుగుహాయి,
తెలుగు మేటియైన తేటైన భాషరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు మాటలు తీయదనాన్ని ఇస్తాయి. తెలుగులో మాట్లాడడం వలన మనసుకు హాయి కలుగుతుంది. మన తెలుగు భాషమేటైన, తేటైన భాషని భావము.

18. గిడుగు రామమూర్తి గొడుగు పట్టినిలిపి,
మాటలాడు భాష మహిమ తెలిపె,
సొంపులోలుకు భాష సుందర తెలుగురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గిడుగు రామమూర్తి పంతులవారు తెలుగుభాషకు ఒక గొడుగుల నిలిచి, సుందరమైన తెలుగుభాష మహిమ అందరికీ తెలియజేశాడని భావము.

19. అమ్మ నేర్పుభాష కమ్మని భాషరా,
తెలుగు జీవితాన వెలుగునింపు,
ఇష్టమైన భాష ఇంపైన భాషరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మాతృభాష తెలుగు అమ్మ నేర్చిన భాష ఇది మన జీవితానికి వెలుగు నిస్తుంది. మనకు ఇష్టమైన భాష ఇంపైన భాషని భావము.

20. తెలుగజంత భాష దేశంబు మెచ్చెరా,
పద్యకావ్యములను హృద్యముగను,
అందజేసె తెలుగు చందస్సు తోడను!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగుభాషను దేశప్రజలు మెచ్చారని, చందస్సుతో మనహృదయాన్ని మెప్పించే తెలుగుపద్యం గొప్పదని భావము.

21. అచ్చ తెలుగుమాట అందాల హరివిల్లు,
అచ్చతెనుగు పలుకు స్వచ్ఛముగను,
మధురమైన భాష మంచిగా నేర్వమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అచ్చ తెనుగు మాటలు అందాల ఇంద్రధనస్సు వంటివి. అలాంటి స్వచ్ఛమైన మధురమైన మన తెలుగుభాషను అందరూ నేర్చుకోవాలని భావము.

22. అక్షరాస్యులైన అంధకారమ్మును,
అధిగమించవచ్చు నవని యందు,
విశ్వమందు చూడ విజ్ఞానగని యోర!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అక్షర జ్ఞానం అంధకారాన్ని తొలగిస్తుంది ఇది ప్రపంచంలో విజ్ఞానగని వంటిదని భావము.

23. నరుని జీవితంబు నానా విధంబులౌ,
అక్షరంబు నేర్వ అమరుడౌను,
గొప్ప గౌరవంబు మెప్పును పొందురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజల జీవితాలు అనేక విధాలుగా ఉంటాయి కానీ, చదువుకున్నవారి జీవితానికి శాశ్వతత్వం, గౌరవం లభిస్తుందని భావం.

24. చేత సుద్ధముక్కు జేజేలు పలికించు,
కలము చేతబట్ట కవితలల్లు,
సూక్తిసుధల తోడ సూర్యుడై వెలుగురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గురువు చేతిలో సుద్ధముక్కు, కవి చేతిలో కలము వారికి కీర్తిని తెచ్చిపెడతాయి. వీరు ఇరువురు సమాజానికి మంచిచేస్తూ సూర్యునివలె వెలుగుతుందని భావము.

25. అన్నదమ్ములు మరి ఆగర్భశత్రువుల్,
మనుజులెవ్వరైన మంచిగాను,
అక్షరంబు నేర్వ ఆశలు తీర్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అన్నదమ్ములైన ఆగర్భ శత్రువులైన అక్షరజ్ఞానం ఉంటే వారి మధ్య మంచితనం
చిగురించి ఆశలు తీర్చగలుగుతుందని భావము.

26. అక్షరంబు నిలుపు అన్ని బంధములను,
అక్షరంబు నరుని లక్షణంబు,
అక్షరంబు చాలు లక్షల సంపదా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అక్షరాలు నేర్వడమే నరుని యొక్క ప్రథమ లక్షణం. అది అన్ని సంబంధాలను
మెరుగుపరుస్తుంది. అదే లక్షల సంపదగా నిలుస్తుందని భావము.

27. శునకమైనగాని వెనుకనడవబోదు,
తగినపనిని జేయు తప్పకుండ,
నరుడవైన నీవు నటనజేయకుమయ్య!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనతో ఉన్న కుక్క కూడా శత్రువును చూసినప్పుడు మన కంటేముందు పరిగెడుతుంది.
కానీ మనుషులైన మనం కొన్ని సందర్భాలలో నటిస్తామని భావము.

28. కూడుబెట్టగానె కుక్క వెంట నడుచు,
కాస్తాకూస్తా చూపు కనికరంబు,
మనిషియైన వాడు మరచురా మంచిని!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కాస్త అన్నం తిన్న కుక్క విశ్వాసాన్ని, దయను చూపుతుంది. కానీ మనిషి అయిన
వాడు మంచిని మరచిపోతాడని భావము.

29. పారపట్టి నడచె పొరుపమ్ము కలిగి,
చెంతనడచు కుక్క చేలలోన,
మనుజుడైన వాడు మరచెను బాధ్యత!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట..

పొలంపనులు చేసేటప్పుడు కుక్క మనకు సహాయపడుతుంది. అలాంటిది మనుషులైన మనం బాధ్యతను మరచి ప్రవర్తిస్తామని భావము.

30. కాయ కష్టమైన కాలాను గుణముగా,
చేయవలెను నరుడు చేతనైన,
చిల్లిగవ్వ లేక చేయ గల్గినదేమి?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషితాను బ్రతికినన్ని రోజులు కష్టం చేయాల్సి ఉంటుంది. ఆ తర్వాతే సుఖం లభిస్తుంది. చేతిలో డబ్బులేకుండా ఏమీ చేయలేమని భావము.

31. పలుగు చేతబట్టి పనులు చేయవలెను,
చేతనైన వరకు చేవగల్గి,
ఇష్టమైన పనులు కష్టాలకోర్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వ్యవసాయం నిరాదరణకు గురియైన ఈరోజులలో ప్రతిఒక్కరూ పలుగు, పారపట్టి ఇష్టంగా వ్యవసాయం చేయాలని భావము.

32. కూడు చేయువేళ కుర్చీగ మలచెను,
వృద్ధురాలు చూడ పృథ్వి యందు,
గ్యాసు పొయ్యి పోయె కట్టెల పొయ్యాయె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గ్యాస్ ధరలు పెరగడం వల్ల సిలిండరు కుర్చీగా చేసుకుని వంట చేస్తున్న ఓ మహిళ వంట గ్యాస్కు బదులుగా కట్టెలతో వంట చేసిందని భావము.

33. విశ్వమందు జూడ విద్యుత్తు బిల్లులు,
వాతబెట్టె మనకు వాడలందు,
అధిక ధరలతోడ అల్లాడు దేశంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పెరుగుతున్న ధరలకు తోడుగా విద్యుత్ బిల్లులు కూడా ప్రజలకు వాత పెట్టాయని భావము.

34. పెట్రోమంట జూడ పేట్రేగి పోయెను,
బస్సుచార్జి చూడ బుస్సుమనెర,
పేదవాడి గుండె పేలవంబయ్యెరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పెట్రోల్ ఛార్జీలు పెట్రేగి పోయాయని, బస్సుచార్జీలు బుస్సుమని లేచాయని దీనివల్ల పేదవాడి గుండెపేలవంగా మారిందని భావము.

35. రైతు కష్టమాయె రావణ కాష్టంబు,
పంట ధరలు లేక కంట నీరు,
కూరగాయ ధరలు కూడు నివ్వకపోయె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పంట ధరలు గిట్టుబాటు లేక రైతు కంట కన్నీరు కారుస్తున్నప్పుడు అది రావణ కాష్టంలా ఉందని భావము.

36. రైతు కంట నీరు రానీకుమా నీవు!
రైతులేని రోజు రాజ్యమేది?
కూడు నిచ్చురైతు కూట్నీళ్ళ పాలాయె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజలకు అన్నంపెట్టే రైతు తాను గంజినీరు తాగి కన్నీటి పాలవుతున్నాడని, అతని కన్నీరు తుడవాలని భావము.

37. తాటిముంజె చూడ తహతహలాడెను,
మందు టెండలోన మంచి జేయు,
తాటిముంజె తినగ తాపము తీరురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎండాకాలంలో తాటిముంజలు మంచిజేయడం, మనదాహార్తిని తీర్చడానికి తహతహలాడుతూ ఉంటాయని భావం.

38. తాటి ముంజెలెల్ల తప్పక తినవలె,
ఎండాకాల మందు నెవ్వరైన,
అదియె కల్పవృక్షమాంధ్ర దేశంబునన్!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తాటిచెట్టు ఆంధ్రదేశానికి కల్పవృక్షము. ఎండాకాల మందు తాటిముంజలు అందరూ తప్పక తింటారని భావము.

39. అద్దమంటి ముంజె ఆశదీర తినుము,
జిహ్వ తడుచునోయి జిగురుతోడ,
మెత్తనైన ముంజె సత్తువనిచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అద్దంలాంటి స్వచ్ఛమైన తాటి ముంజలు తినడానికి ప్రతినాలుక ఉవ్విళ్ళూరుతుంది. అలాంటి ముంజలు ఆరోగ్యకరమైనవి అని భావము.

40. తాటిముంజె పైన పొట్టును రుద్దగా,
మంచి జేయునయ్య మందువోలె,
చెమటకాయలన్ని సమసి పోవునుగదా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎండాకాలంలో వచ్చే చెమటకాయలు తాటిముంజలపై ఉన్నపొట్టుతో రుద్దగా తగ్గుముఖం పడతాయని భావము.

41. తాటిపండ్లు తినుము తాటినీరా త్రాగు,

తాటిగేగులైన తప్పకుండ,

తాటిచేయు మేలు కోటి రకములాయె!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తాటికల్లు, తాటిపండ్లు, తాటిగేగులు మన ఆరోగ్యానికి మేలుచేస్తాయి. ఇవి తప్పకుండా ప్రజలు అహారంగా స్వీకరిస్తారని భావము.

42. తేనె తీగ జూడ దేవతామక్షికమ్,

ప్రాణకోటి కొరకు ప్రాకులాడు,

తేనెటీగకూర్పు తియ్యని తేనెను!

పత్తిపాటి మాటపసిడి మూట. (మక్షిక ఈగ)

తేనెటీగ దేవతా కీటకం లాంటిది. ఇది తీయటి తేనెను మనకు అందజేస్తుందని భావము.

43. పూలపైన వాలి పుప్పొడి కూర్చును,

పరపరాగ సుమధు పర్మములను,

అందజేయును మకరందము తేనీగ!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తేనెటీగా పూల పైన వాలి మకరందాన్ని మానవాళికి అందజేయడం కోసం సదా కృషి చేస్తుందని భావము.

44. తేనెటీగ మనకు తేనె మైనములిచ్చు,

మానవాళి యొక్క మంచి కోరు,

నరుని జీవితాన నాగరికత నేర్పు!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తేనెటీగ తేనె మరియు మైనం మనకు అందజేసి మనకు నాగరికత నేర్పుతుందని భావము.

45. అంతరించి పోవ అవనిలో తేనీగ,

అంతరించు నరుడు వింతగాను,

అట్టి తేనెటీగ ఆరుగాలము నిల్పు!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తేనెటీగలు భూమిపై అంతరించినప్పుడు మానవాళికూడా అంతరిస్తుందని ప్రగాఢమైన నమ్మకం. అలాంటి తేనెటీగలను కాపాడాలని భావము.

46. మంచి జేయునయ్య మానవ జాతికి,

తేనెటీగలోన తెగువచూడు,

అట్టి కీటకముల పట్టుగా కాపాడు!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మానవాళికి మంచిచేసే తేనెటీగలో తెగువను చూసి నరుడు నేర్చుకోవాలని భావము.

47. నిరుపయోగమైన నిర్జీవకణమైన,

తప్పు చేయు నరుని తలపులైన,

బుద్ధిహీనుడైన భూమిపై వృధయౌర!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎందుకూ ఉపయోగపడనివాడు, తప్పుచేయువాడు, బుద్ధిహీనుడు ఈ భూమిపైన ఎందుకు పనికిరాడని భావము.

48. పరుల సొమ్ములైన పరుల భూమైననూ,

దోచుకొనుచు దాచు నీచులకును,

వీరు వారలనెడి భేదంబు లేదయా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పరుల సొమ్ము కొరకు ఆశపడి, పరుల భూమిని దోచుకుని దాచుకునే నీచులకు వీరు వారు అని తేడాలు ఉండవని భావము.

49. డబ్బు కలిగి యున్న జబ్బుకలిగి యున్న,
గొప్పగాను భువిని మెప్పులేడు,
డబ్బులేని చావు గొప్పేమి గాదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీకు ఎంత సంపద, కండబలం ఉన్నా, మరణించినప్పుడు డబ్బులు లేని శవ
యాత్ర గొప్పకాదని భావము.

50. చెప్పువాడికేమి గొప్పగా నీతులు,
ఆచరించ వలయు నాత్మశుద్ధి,
వినెడివారలున్న విపులీకరింతురు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వినేవారు ఉంటే నీతులు చెప్పేవాడు ఎన్నెనా చెబుతాడు. అందరూ ఆత్మ శుద్ధితో
ఆచరించడమే గొప్ప విషయమని భావము.

51. అడ్డదిడ్డమైన దొడ్డిదారి పనులు,
చెడ్డవాడెప్పుడును చేయు చుండు,
విషపు మొక్కగాలి వీచిన రీతిగా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

విషపుమొక్క నుండి విషపుగాలి వీచిన విధంగా చెడ్డవాడు ఎప్పుడూ అడ్డదిడ్డమైన
పనులే చేస్తూ ఉంటుందని భావము.

52. గడ్డితినెడి పశువు కనికరంబును గల్గి,
పరుల బాగు కోరి పాలనిచ్చు,
అట్టిపాలు త్రాగిహోని జేయు నరుడు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఆవు గడ్డితిని మనకు అమృతంలాంటి పాలనిస్తుంది. కానీ మనిషి ఆ పాలను తాగి
ఇతరులకు హానిచేస్తాడని భావము.

53. పరులసొమ్ము కొరకు పథకమ్ము రచించి,
మంచి చెడులు మరచి మైత్రివీడి,
చేయునట్టి పనులు చేటుదెచ్చు మనకు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి, చెడులు మరచి పరుల సొమ్ముకొరకు ప్రాకులాడే వాడికి ఎప్పుడూ ముప్పు తప్పదని భావము.

54. దుష్టుచెంత పనులు కష్టహారీతిని,
చేయబోకుమయ్య చేతులార,
పల్లెలోన జేరి పాలమ్మి బ్రతుకుమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

దుష్టుని దగ్గర కష్టమైన పనులు చేయడం కంటే పల్లెలో పాలమ్మి బ్రతికినా తృప్తిగా ఉంటుందని భావము.

55. నీచుడైన వాడు కీచకుడై యుండు,
వావి వరస మరచి వాగుచుండు,
అట్టివాని చెలిమి ఆపదల్ తెచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీచుడు ఎప్పుడూ కీచకుడులా ప్రవర్తిస్తాడు. అట్టివాని స్నేహము మంచిది కాదని భావము.

56. నీచబుద్ధి వాన్ని నిలువ నీడిచ్చిన,
నిజము దాచిపెట్టు నిక్కముగను,
నివురు గప్పినట్టి నిప్పున్న చందాన!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీచమైన బుద్ధిగలవానికి ఆశ్రయమిచ్చిన, నివురుగప్పిన నిప్పులా నిజాన్ని దాచిపెట్టి మనకు హానిచేస్తాడని భావము.

57. అల్పబుద్ధివాని నక్కున జేర్చిన,
వెనుకనడచు నోయి శునకమల్లె,
అదనుజూచి మనల అంతమొందించురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అల్పబుద్ధివానికి అక్కున చేర్చినచో వాడు కుక్కలా మన వెంటనడిచి అదను చూసి
మనకు హాని చేస్తాడని భావము.

58. దొంగకూడ నేడు దొరవోలె తిరుగుచూ,
దాచినట్టి సొమ్ము దోచుకొనును,
పత్తిపంట పైన పచ్చ గొంగళివోలె !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పత్తిపంటపైన పచ్చగొంగళి పురుగులా, దొంగలు కూడా నేడు దొరల్లాగా మన చుట్టూ
తిరుగుతూ దోచుకుంటున్నారని భావము.

59. కుక్క నక్క జూడ నొక్కపోలిక తోడ,
సంచరించు చుండు సంఘమందు,
ఖలుడు చెనటీ జేరి కలసిన రీతిని!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

సమాజంలో కుక్క నక్క ఒకే పోలికతో ఉన్న విధంగా ఓగు, నీచుడు కలిసి తిరుగుతారని
భావము.

60. నిప్పు రవ్వకాల్పు గొప్పవనంబును,
చెరువు గట్టు తెగును చిల్లువలన,
భ్రష్టుడొకడు జేరివంశంబు కూల్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

చిన్న నిప్పురవ్వ అదవిని కాల్చినట్లు, గండిపడి చెరువుకట్ట తెగినట్లు, ఒక భ్రష్టుని
వలన వంశ ప్రతిష్ఠకూలి పోతుందని భావము.

61. మనిషి సంఘ మందు మంచిగా నడచిన,

జంతు జాలమైన వంతపాడు,

నరుని జూచి పశులు నడచురా భువిపై!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి తన నడవడిక మంచిగా ఉంటే, పశుపక్షాదులు కూడా తనను చూసి ఆచరిస్తాయని భావము.

62. స్వర్గ సుఖము కోరు సంపన్న వర్గాలు,

కోరు పేదవాడు కూటి నీళ్ళు,

స్థాయి బట్టి మనిషి స్థానము జగతిలో!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ధనవంతులు స్వర్గసుఖాలను కోరుకుంటారు. పేదవాడు ఆకలి తీరేందుకు చద్ది నీళ్ళు మాత్రమే అడుగుతాడు. మనిషిస్థాయిని బట్టి ఆహారపు అలవాట్లు ఉంటాయని భావము.

63. ఇనుము త్రుప్పు బట్టు ఇంపుగా తేమతో,

కలిసినపుడె తాను వెలిసిపోవు,

మకిలిజేర మనసు మంచిని కోల్పోవు!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇనుపధాతువు తేమతో జత కలిసినప్పుడు త్రుప్పుపట్టును. ఆ విధంగానే మనసులో చెడు తలంపులు మంచిని దూరం చేస్తాయని భావము.

64. ప్రబలమైన రీతి పడుచెట్టు పెరుగును,

వాగులోన యెదుగు వాసి గాను,

దిక్కులేని వాడు దివ్యమై చెలగురా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నాటిన చెట్లకంటే పడుచెట్లు పెద్దగా పెరుగుతాయి. ఆ విధంగా అనాధబిడ్డలు కష్టపడి అభివృద్ధిలోనికి వస్తారని భావము.

65. గొప్ప విద్యలన్ని మెప్పుగా చదివిన,
మంచితనము లేక మనుజుడౌనె,
మణిగలిగిన పాము మంచిదెట్లానురా?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తలపై మణి కలిగిఉన్న పాము మంచితనం ఏంటో మనకు తెలుసు, గొప్పగా
చదివినంత మాత్రాన మంచితనము రాదని భావము.

66. మంచి వారు కూడ మౌనము కోల్పోయి,
రచ్చచేయ గలరు హెచ్చుగాను,
వంచన దరిచేర ముంచురా మంచిని!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి తనము గల వారికి వంచనగలవారు తోడైతే, మంచివారు కూడా మౌనంగా
ఉండ జాలరని భావము.

67. మంచి జేయుమయ్య మానవత్వము తోడ,
కీడునమ్ముకున్న గోడు మిగులు,
మంచి నెంచువారు మదిలోనె యుందురు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచిని చేయు వారు మనమనసులో నిలిచి పోతారు కీడు చేయు వారికి ఎప్పటికీ
మంచి జరుగదు కావున అందరూ మంచితనం, మానవత్వంతో మెలగాలని భావము.

68. ప్రభువులైన వారు భయభక్తులను వీడి,
చూడ చెడ్డపనులు వేడుకగను,
సిగ్గుశరములేక చేయుట యెలనో ?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

రాజ్యాన్ని పాలించే రాజులు కూడా సిగ్గు, శరము వీడి చెడ్డపనులు చేయకూడదని
భావము.

69. ప్రజల సొమ్ము తినుచు భాద్యత లెరుగక,
పగలు రాత్రి యనక భయము లేక,
పనికిమాలినట్టి పనులు చేయుట యేల?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

భాద్యత మరచి భయము లేక పగలు, రాత్రి యనక కొంతమంది ప్రజల సొమ్ము తినేందుకు వెనుకాడరని భావము.

70. ప్రజల కోర్కెమేర పాలించు ప్రభువైన,
మంచి చెడుల నరసి మనగవలయు,
అట్లుకాని యెడల ఆపదల్ వచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి చెడులు గమనించి ప్రజల కోర్కెమేరకు రాజులు పాలించనిచో అలాంటి వారికి ఆపదలు వచ్చునని భావము.

71. కూడు బెట్టవచ్చు కుక్కకు ప్రీతితో,
బట్ట తొడగ వచ్చు బాగుగాను,
కుక్క భుజమునెక్క కూతురు గతియేమి?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కుక్కకు అభిమానంతో అన్నంపెట్టి బట్టలు కూడా తొడగవచ్చుగాని, కుక్కను భుజంపై పెట్టుకొని కూతుర్ని రోడ్డుపై నడిపించడం దేనికి సంకేతమని భావము.

72. శునక మునకు దక్కె కనక సింహాసనం,
బిడ్డవెంట నడిచె బెరుకు తోడ,
కుక్కకున్న విలువ కూతురు కేదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కుక్కను భుజంపై నెత్తుకుని కూతుర్ని నడిపించినప్పుడు ఆ కుక్కకు కనక సింహాసనం లభించినట్లేనని భావము.

73. కుక్కయైనగాని కూతురైనను గాని,
అశపడిన చాలునందివచ్చు,
మొక్కలైన గాని మురిపెంబు తీర్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కుక్కను పెంచిన కూతుర్ని పెంచిన మొక్కలు పెంచిన అవి మన యొక్క ప్రేమను పెంచుతాయని భావము.

74. కూరిమిగల చోట ఘోరము లేమియు
కానరావుపైగ కనికరంబు
కలిగియున్న బ్రతుకు గారాబమౌనయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

స్నేహంగా ఉన్నప్పుడు తప్పులు కనిపించవు కనికరం ఉన్నప్పుడు మన జీవితం గారాభమౌతుందని భావము.

75. మనసు మంచిదైన మహిమ గలిగియుండు,
మానవతను చూప మార్గముండు,
మమతలెక్కువైన మనసు కీడెంచురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి మనసు గల వారికి మహిమలు ఉంటాయి. మానవత్వాన్ని చూపించడానికి అదొక మార్గం. బిడ్డలపైన మమకారం ఎక్కువైనచో కీడు తల పెడుతుందని భావము.

76. కుత్తితుండుజూచు కుల మత భేదాలు,
మంచిదాచి పాపి మాటలాడు,
స్త్రీల కించపరచ సిగ్గుండ వలెనురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీవ బుద్ధికలిగిన వాడు కులమతాల గురించి, పాపాత్ముడు మంచి దాచి మాట్లాడతాడు. ఇలాంటి వారు స్త్రీలను కించపరిచేటప్పుడు సిగ్గువీడి ప్రవర్తిస్తారని భావము.

77. మహిళ మాతృమూర్తి మాధుర్య గుణశీల,
కించపరచవద్దు కీడువచ్చు,
మంద బుద్ధివోలె మాటలాడకు సుమ్మి!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మహిళలు అమ్మతో సమానం. బుద్ధిహీనుడులా వారిని తక్కువ చేసి మాట్లాడడం మంచిది కాదని భావము.

78. సాంప్రదాయ రీతి సంస్కార మహిళల,
వీధిలోకి లాగ విజయమానె,
సిగ్గుశరము వీడి శిక్షించుటేలయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

సాంప్రదాయ రీతిలో సంసారం చేసుకుంటున్న మహిళలను వీధిలోకిలాగు వారికి సిగ్గుశరం ఉండాలని భావము.

79. తల్లివయసు కల్గి దైవసమానులై,
ఓర్పు కలిగియున్న ఉత్తములను,
దున్నపోతు లెక్క దూషించుటేలరా?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తన తల్లివయసున్న దైవసమానులైన ఉత్తమ మహిళలను దున్నపోతులాంటి మనిషి దూషించడం తప్పుని భావము.

80. అమ్మ యెవడికైన ఆరాధ్యదైవమే,
కాపుమయ్య నీవు కరుణ జూపి,
తల్లివోలెచూడు చల్లని మనసుతో!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మహిళలు తల్లి సమానులు, వీరు అందరికీ పూజ్యనీయులు, వీరిపై దయచూపి రక్షించవలెనని భావము.

81. వెలుగు నిచ్చువారు, వేనోళ్ళకీర్తించు
వేల్పు వంటి గురువు విలువ నేర్పు,
విద్యనిచ్చు వారు వినయంబునేర్పురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనకు వెలుగునిచ్చే వారు, వేనోళ్ళ కీర్తించబడేవారు, దైవసమానులైన గురువు మనకు
విద్యను, వినయము నేర్పుతాడని భావము.

82. చేతసుద్దముక్క చెక్కును శిల్పాలు,
నల్లబల్లపైన నాటు విత్తు,
మట్టిముద్ద వోలె మార్పురా రూపంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గురువు చేతిలోని సుద్దముక్క రాయిలాంటి మన జీవితాన్ని శిల్పంగా తీర్చగలుగుతుంది.
మట్టిముద్దలాంటి మనమనసులో గురువు నల్లబల్ల లాంటి పొలంలో మన
అభివృద్ధికి విత్తనాలు నాటుతాడని భావము.

83. నమ్మకంబు నిచ్చు నాడుగురువు మాట,
కమ్మనైన ఫలము కాచు తోట,
పదము నేర్పుబాట పాఠాల పూదోట!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నా గురువుమాట నాకు నమ్మకమైన కమ్మని ఫలాలు ఇచ్చింది. అది పదాలు
నేర్పేబాటలా, పాఠాలు నేర్పే పూలతోటలా ఉంటుందని భావము.

84. గుండె నుండ గురువు గొప్పనైన చదువు,
ఇచ్చువారు గురువు హెచ్చు పరువు,
జీవితంబు సుగుణ శీలంబునిచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గురువును మనసులో ఉంచుకుంటే చదువుగొప్పగా వస్తుంది, గురువు వల్ల మన
పరువు పెరిగి, మన జీవితంలో శీలంతో కూడిన సుగుణాలు అలవరచు తాయని
భావము.

85. నీతి నేర్పుమాట నిజము పలుకును నోట,
ప్రతిభ కల్గియున్న ప్రగతిబాట,
ఫలములిచ్చు బాట పదముల వేటరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గురువు నేర్పే చదువు వల్ల నీతి, నిజాయితీలేకాదు, ప్రతిభ కూడా మన వెంట నిలిచి
మంచి ఫలితాలను ఇచ్చే పదాల వేటని భావము.

86. కాదు శాశ్వతంబు కాజేయు సంపద,
కాదు చెడ్డతనము గౌరవంబు,
మంచి పనులుజేయ మనసుండవలెనురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

దొంగతనం వలన వచ్చిన సంపద శాశ్వతము కాదు, చెడ్డతనము వలన గౌరవము
లభించదు. మనసు మంచిదైతే చేసే పనులు కూడా మంచిగా ఉంటాయని భావము.

87. ఆస్తులెక్కువైన పస్తులుండవు గాని,
మనసు కుదుటపడదు మాట చేత,
ఆస్తులెక్కువైన అనంద మేనయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఆస్తులు ఎక్కువగా ఉంటే పస్తులు ఉండవు కానీ, మనసు మాత్రం కుదురుగా
ఉండదు. అయితే ఆస్తులు ఎక్కువైతే అనందము ఎక్కువగా ఉంటుందని భావము.

88. విలువ లేనిచోట నిలువబోకెన్నదూ,
నిన్ను ప్రేమతోడ మిన్నగాను,
చూచుకొనెడి వార్ని దాచుమా మదిలోన!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీకు విలువలేని చోట నీవు ఉండరాదు. నిన్ను ప్రేమగా చూసుకునే వారిని మనసులో
గుర్తుంచు కోవాలని భావము.

89. అడ్డమైన రీతిగడ్డుగా పెరిగిన,
చెప్పినట్లు వినదు చిన్ననాట,
పేరు చెరచునయ్య పెద్దవాడైననూ!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అడ్డదిడ్డంగా పెరిగిన పిల్లలు, చిన్నప్పుడు చెప్పిన మాట వినరు. పెద్దవారైనా కూడా వారి వల్ల వంశ పేరు ప్రతిష్టలు చెడిపోతాయని భావము.

90. పిసిని గొట్టువాడు పసలేని మొనగాడు
కోరు కోరికలను కొల్లలుగను,
అశచాలునయ్య అత్యాశ వలదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పిసినారి, పసలేని వాడు కోరికలను ఎక్కువగా కోరుతుంటాడు. ఎవరికైనా ఆశ ఉండాల్సిందే అత్యాశ పనికి రాదని భావము.

91. చింపి కట్టెనొకరు చిరిగినదేకట్టె,
ఒకరు మదము చేత ఒకరు లేక,
కాల మహిమచేత కాయము కనిపించె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కాల మహిమ వలన ఒకరు గతిలేక చిరిగిన బట్టలు ధరిస్తే, మరొకరు వాటిని చించుకొని ధరిస్తున్నారని భావము.

92. సంప్రదాయముగను చక్కని దుస్తులు,
కానరాని జనులు కాలమందు,
ఉండియున్ననేమి ఊడిన ఫలమేమి!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

సాంప్రదాయ రీతిలో చక్కగా దుస్తులు వేయని మనుషులు ఉన్నారేక పోయినా ఒకటేనని భావము.

93. కట్టుబట్టలోన కనిపించెడందము,
చింపికట్టుబేల చిత్రముగను,
కట్టుబట్ట మనల కాపాడు మానంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబట్టలతో మానము కాపాడుకునేటప్పుడు, బట్టలను చిత్రవిచిత్రమైన రీతిలోచించి
ధరించడం ఎందుకని భావము.

94. ఇట్టే చెప్పవచ్చునెవరి బ్రతుకునైన,
ఊరుబట్టి జనుల నోరుబట్టి,
కట్టుబట్టలోన కట్టుబాట్లుండురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎవరి బ్రతుకు ఎలాంటిదో? వారుమాట్లాడే మాటలు బట్టి, కట్టే బట్టలు బట్టి సులభంగా
చెప్పవచ్చునని భావము.

95. పాతరాతి యుగపు పైశాచికత్వమే,
మిన్నగుండెనోయి మిత్రులార,
కట్టుకొనుము బట్ట కళ్ళు మెచ్చినరీతి!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కళ్ళకు నచ్చే రీతిలో అందరూ దుస్తులు ధరించాలి. అంతేగాని బట్టలులేని పాతరాతి
యుగపు మనుషుల్లాగా ప్రవర్తించకూడదని భావము.

96. రాజధాని కొరకు రామదండు కదిలె,
రాజకీయ మందు రంగు పులిమి,
రైతు పాదయాత్ర రణరంగమాయెరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అమరావతి రాజధానిని కాపాడుకునేందుకు రామదండులా రైతులు కదిలారని, దానికి
రాజకీయరంగు పులమడం వలన పాదయాత్ర రణరంగముగా మారినదని భావము.

97. పిరికివాని మెడను వేసిన పులిగోరు,
ఇవ్వబోదు శక్తివెవరికైన,
గుండెనిబ్బరంబు కూర్చురా విజయంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

విజయం లభించాలంటే గుండెదైర్యం ఉండాలి కానీ, మెడలో వేసిన పులిగోరు వల్ల విజయము లభించదని భావము.

98. మంచి మాటజెప్ప మసలునా వృషభము,
ముల్లుకర్ర గ్రుచ్చ ముందుకేగు,
మూర్ఖుడైనవాడు ముందుమాపెరుగడు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచిగా మాట చెబితే ఎద్దులు పొలాన్ని దున్నవు. వెనుకన ముల్లుకర్రతో గుచ్చిన అవివేగంగా పొలాన్ని దున్నుతాయి. మూర్ఖుడు కూడా ఈ విధంగానే ప్రవర్తిస్తాడని భావము.

99. గుణము లేనివాని కులమెంతగొప్పగా,
ఉన్ననేమి ఫలము! తిన్ననేమి?
మానవతను వీడ మానంబు పోవురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గుణహీనుని కులము ఎంత గొప్పదైన ఫలితం ఉండదు మానవత్వాన్ని వీడినప్పుడు మానం పోయినట్లేనని భావము.

100. అవసరాన్నిబట్టి ఆలోచనలు పుట్టు,
అధికమైనగాని అందిపట్టు,
అవసరమృలేక ఆలోచనేదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి అవకాశాలను అందిపుచ్చుకొని, అవసరాన్ని బట్టి ఆలోచనలు చేస్తుంటాడని భావము.

101. చెట్టు నీడనిచ్చు మట్టి బ్రతుకునిచ్చు,
నీరు సాయపడును నిప్పుకూడ,
మనుషులైన మనము మరి నేర్చుటెన్నదో !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

చెట్టు నీడను మట్టి బ్రతుకును ఇస్తాయి. నీరు, నిప్పు కూడా మనకు సహాయపడతాయి. మరి మనుషులైన మనము ఇవన్నీ ఎప్పుడు నేర్చుకుంటామో తెలియదని భావము.

102. రాజు కొరకు నీవు రాత్రింబవళ్ళుగా,
కష్టపడిన గాని కాంక్షదీర,
కనికరంబు చూప కష్టమౌ రాజుకు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

రాజు కొరకు నీవు రాత్రింబవళ్ళు కష్టపడినా, రాజు గారికి నీపైన ఒక్కొక్కసారి కనికరం కూడా కలగదని భావము.

103. రాజుగారితోడ రాజ్యాలు తిరిగినా,
ఫలము దక్కబోదు బాధ మిగులు,
తిన్నతిండి ఫలము తిరుగుబోతందురు !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధికారం ఉన్నవాడి వెంట నువ్వు రాజ్యమంతా తిరిగినా, నీకంటూ ఏమి మిగలదు. ఏ రోజు కారోజు తిన్న ఆహారమే నీకు దక్కుతుందని భావము.

104. రాజుగారి తోడ రాణించు స్నేహము,
కొంతమేర తీర్పు కోరికలను,
పాముతోడ చెలిమి పాటించినట్లుగా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధికారం ఉన్నవాడితో స్నేహము కొంత మేరకు నీ కోరికలను తీర్చగలుగుతుందేమో గాని ఆ స్నేహము ఎప్పటికీ పాముతో చెలగాటము వంటిదని భావము.

105. రాజుగారి తోడ రగడ నీకెందుకు?,
బొంకు నేర్పవలయు జంకు వీడి,
ఆటలాడిన తల కోటకు వ్రేలాడు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధికారం ఉన్నవాడి వెంటతిరిగినచో, జంకు లేకుండా రంకు, బొంకు నేర్చుకుంటాం. చివరకు రాజుగారితో ఆటల వలన తలలు కోట గుమ్మానికి వ్రేలాడుతాయని భావము.

106. ఆడితప్పి నట్టి ఆరాధ్య నాయక,
అట్టె జరుగబోవదన్ని నాళ్ళు,
నెత్తి మోయువారె చిత్తుగా జేతురు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోలేని నాయకులకు తనను నెత్తికెత్తుకున్న వారే ఓడిస్తారని భావము.

107. ఆకలైనగాని ఆరోగ్యమైననూ,
నిశ్చలమ్ముకల్లు నిద్ర వలన,
నిద్రలేమి బ్రతుకు నిస్తేజమగునయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిద్రలేకపోవడం వలన మనిషికి అలసట కలుగుతుంది. ఆకలైనా, ఆరోగ్యం వంతంగా ఉండాలన్నా, చక్కగా నిద్రపోవాలని భావము.

108. నిద్రగొన్నవాడు నీది నాది యనక,
నిద్ర పోవునయ్య నేల మీద,
నిద్ర వలన మనసు భద్రమౌ తీరురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిద్ర వలన మనసుకు ప్రశాంత లభిస్తుంది. నిద్ర వచ్చినవాడు ఇక్కడ, అక్కడ అని తేడా లేకుండా నేల మీద కూడా నిద్రపోగలుగుతాడని భావము.

109. నిద్ర పోవువేళ నీదు మనసు హాయి,
పొందునయ్య శక్తి పుష్టిగాను,
నిద్ర పొందు జన్మ నిజమైన జన్మంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిద్ర పోయిన తర్వాత మనసు హాయిగా ఉంటుంది. తిరిగి శక్తిని పొందగలుగుతాడు.
చక్కగా నిద్ర పోయే వ్యక్తి జన్మసార్థకం అవుతుందని భావము.

110. నిద్రలేనివాడు శ్రద్ధను కోల్పోవు,
చింత బొందునయ్య చిత్రముగను,
క్షణము కునుకుపాటు క్షమను కోల్పోవురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వాహనాలు నడిపేటప్పుడు నిద్రలేనివాడు శ్రద్ధలేక ప్రమాదాలకు కారణమవుతాడని
భావము.

111. నిద్ర మానినట్టి నిరుపేద బ్రతుకులు,
వీగిపోవు కాస్త వెలుగులేక,
జాతి నిద్రపోవ జగతికే ముప్పురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

రాత్రింబవళ్లు కష్టపడే నిరుపేద బ్రతుకులకు చాలిచాలని నిద్రతో, బ్రతుకులో వెలుగు
ఉండదు. జాతినిద్ర పోతే దేశానికే ముప్పు కలుగుతుందని భావము.

112. అదుపు తప్పు మనసు అశలు కోర్కెలు,
కోరుమెందుగాను గోలచేసి,
పొదుపు చేయువాడె పురుషోత్తముండురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మన మనసులో కోర్కెలు అదుపులో ఉంచి పొదుపు చేయువాడే పురుషోత్తముడని
భావము.

113. వెన్నుపోటు లేక చిన్న మనిషి గూడ,
లేదు జగతిలోన లేదు నరుడు,
సమ్మకంబు మనది సొమ్మరా తనకది!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనము నమ్మినవారే మనకు వెన్నుపోటు పొడుస్తారు. వెన్నుపోటు పొడవని వాడు భూమిపై ఎవరూ లేరని భావము.

114. నిజము మాటలాడు నిష్ఠతో నీవున్న,
నిజము పలుకుటయె నేరమౌర,
నిజము మాటలాడ నిష్ఠర మిలలోన!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిజము మాట్లాడితే భూమిపై నిష్ఠారము కలుగుతుంది. అదే నేరముగా కూడా పరిగణించబడుతుందని భావము.

115. కొమ్ములున్న హరిణి కోడెగిత్తను బోలి,
ఎదురు తిరిగి చంపు బెదురు లేక,
మనుజుడైన యటులె దనుజుల గెల్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

జింక కోడెగిత్తవలె ధైర్యంగా శత్రువుని ఎదుర్కొని చంపగలుగుతుంది. ఆ విధంగా మంచి వాడు దుష్టుని ఎదుర్కొంటాడని భావము.

116. జనముతోడు లేని చైతన్యమదియేల?
ఉడుకు రక్తమున్న ఊహలేల?
యుక్తవయసులోన ముక్తి నీకేలరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజల మద్దతులేని చైతన్యము, ఉడుకు రక్తమున్నవారు ఊహల్లో తేలియాడుటం, యుక్తవయసులో ముక్తిని కోరుకోవడం చేయరాదని భావము.

117. అడి తప్పవద్దు ఆన మీరగ వద్దు,
ఓట్ల వేట కొరకు పాట్లు వద్దు,
ఓటు వేసిన ప్రజ ఓర్పు కోల్పోవురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోలేని నాయకులు, తిరిగి ఓట్ల కొరకు పాట్లుపడవద్దని, అలాంటి వారిని ప్రజలు ఓడిస్తారని భావము.

118. ఓట్లు కొల్ల గొట్ట ఓటమి తప్పించ,
లేని పోని మాట లివ్వబోకు,
ఇచ్చినట్టి మాట పచ్చిమోసము కాదె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజల ఓట్లను పొందెందుకు అమలుకాలేని హామీలను ఇవ్వకూడదు. అలా మాట ఇచ్చి తప్పితే అది పచ్చిమోసముతో సమానమని భావము.

119. అనతి కాలమందు నధికారమును పొంద,
మాట తూలనాడ మంచదగునె?
స్వార్థ రాజనీతి చరిత్రలో నిల్చునా?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తక్కువ సమయంలో తప్పుడు వాగ్దానాలతో అధికారాన్ని పొందినవాడు చరిత్ర హీనుడువుతాడని భావము.

120. ప్రజల మేలుకోరు పథకాల మాటున,
పనితనంబు తగ్గెపంట తగ్గె,
కష్టమొకటె మనల కాపాడు నిత్యము!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజలమేలు కోరి పథకాలు ప్రవేశపెట్టిన ఫలితం ఉండదు. వాటి అమలు కొరకు కష్టపడిన ఫలితం ఉంటుందని భావము.

121. నీళ్ళధరలు పెరిగె నీరా ధరపెరిగె,
అప్పు పెరిగిపోయె కుప్పలుగను,
పంట ధరలు పెంచ బాధ్యత లేదాయె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీళ్ళు, మత్తుపదార్థాలు, ప్రజల అప్పులు ధరలు విపరీతంగా పెరిగాయి. ఈ స్థాయిలో పంటల ధరలు పెంచడానికి నేతలు బాధ్యత వహించడం లేదని భావము.

122. సూర్యుడనెడిపేర చూడగా భువిపైన,
శక్తినిచ్చుచుండు జగతికెల్ల,
నవ్వరీతి నడిచె నాటికీ నేటికీ!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఈ ప్రపంచం అంతటికీ శక్తినిచ్చే సూర్యభగవానుడు నాటికి నేటికీ మనకు ఆదర్శంగా నిలుస్తాడని భావము.

123. సూర్య రశ్మితోడ సూక్ష్మము మోక్షము,
నరుల నాగరికత వరలు భువిని,
సూర్యశక్తి లేక శూన్యమే మిగులురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఈ భూమిపైన నరుని నాగరికత నుండి అభివృద్ధి వరకు సూర్యరశ్మితో జరుగుతుంది. అలాంటి సూర్యరశ్మి లేక జగతిలో శూన్యమే మిగులుతుందని భావము.

124. ఆకులములైన ఆకాశగంగైన,
పుష్పజాతులైన భూమిపైన,
సూర్యరశ్మిలేక శుష్కించిపోవురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

చెట్లు పెరగడానికి, వర్షం కురవడానికి, పూలు వికసించడానికి సూర్యశక్తి కారణం. అదిలేకపోతే అన్నీ నశించిపోవునని భావము.

125. భూమిపైన చెట్లు భుక్తి నిచ్చెడు చెట్లు,
ధాన్యమిచ్చు పైర్లు ధరణి యందు,
భాస్కరుండు లేక భాసిల్లుటెట్లయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఆహారాన్ని అందించే మొక్కలు, చెట్లు భూమిపైన సూర్యుడు లేక ఎదగలేవని భావము.

126. సప్త నదులుగాని సప్త సముద్రాలు,
వరుణుడైన మబ్బు కరుణయైన,
దినకరుండు తోడ జనియించి తీరురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నదులు, సముద్రాలు, మబ్బులు ఏర్పడి వర్షం కురవడం అన్నీ కూడా సూర్య శక్తితోనే సాధ్యమని భావము.

127. ఆకలిన్న దొకటె అన్వేషణకు మెట్టు,
అదియు లేక పోవ ఆశలేదు,
పొట్టకూటి కొరకు పోరాడి తీరుమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఆకలి మాత్రమే అన్వేషణకు తొలిమెట్టుగా భావిస్తారు. ఆకలిలేని చోట ఆశకు తావులేదు. జానెడు పొట్టనింపడం కోసం ప్రతిఒక్కరూ పోరాడుతూ ఉంటారని భావము.

128. కాయ కష్టమైన కష్టాల పాలైన,
కసుల వెంటనీరు గారుచున్న,
కడుపు నిండతిండి గాయాలు మాన్పురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పేదరికంతో కష్టం చేసినా, కళ్ళ నుండి నీరు కార్చినా, ఆ కష్టాలన్నీ కడుపు నిండా అన్నంతో మాయమై పోతాయని భావము.

129. అందమైనగాని బంధమైనను గాని,
ఓగిరంబుతోడ ఊరడిల్లు,
ఆరగింపు లేక ఆరోగ్యమేదయా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట. (ఓగిరంబు = అన్నము)

నరుని అందమైనా, ఇతరులతో బంధమైనా, ఆరోగ్యమైనా ఆహారంతోనే అది సమకూరుతుందని భావము.

130. ఆకలేరమనకు అతి పెద్దశత్రువు,
అన్నివేళ నందు అంగదంబు,
అవసరంబులేని ఆనరులేరయా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట. (అంగదంబు = ఆకలి)

ఈ భూమిపై ఆకలే మనకు అతిపెద్ద శత్రువు ప్రతిరోజు ఆ శత్రువును జయించడానికి మనం పోరాడుతూ ఉండాలని భావము.

131. కడుపు మంట తీర కష్టాలు పడవలె,
శ్రమను చేయలేని చవటపట్ల,
ఆకలొక్కటేను రోకటి పోటాను!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి జానెడు కడుపు నింపడానికి ఎన్నో కష్టాలు పడవలెను. అలా కష్టపడని దద్దమ్మలకు ఆకలి రోకటి పోటులా ఉంటుందని భావము.

132. పుస్తకంబు చదువ పూజింప ఫలితంబు,
పుస్తకంబు హస్తభూషణంబు,
పుస్తకంబు లేక పుణ్యంబు లేదయా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు చదవడం, పూజించడం వలన ఫలితం లభిస్తుంది. పుస్తకము మనచేతికి ఆభరణం వంటిది. పుస్తకాలు చదవకపోతే పుణ్యము లభించదని భావము.

133. పుస్తకంబు జనుల మస్తిష్కమును పెంచు,
పుస్తకంబు చదువ భుక్తినిచ్చు,
పుస్తకంబు జన సమస్త సౌఖ్యంబురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు మానవుని మేధస్సును పెంచగలుగుతాయి. పుస్తకాలు ప్రజలకు సౌకర్యవంతమైన జీవితాన్నిస్తాయని భావము.

134. నిత్య జీవితాన నిజమైన స్నేహంబు,
పుస్తకాల వలన పొందగలము,
పుస్తకాలు చదువముక్తి పొందగలదు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు మన రోజు వారి కార్యక్రమాలలో స్నేహితుడులా పనిచేస్తాయి పుస్తకాలు చదివిన ప్రతి ఒక్కరూ ముక్తి పొందుతారని భావము.

135. ఒక్క పుస్తకంబు ఒత్తిడి తగ్గించు,
ఒక్క పుస్తకంబు ఓర్పునేర్పు,
చక్కగాను దెలియు చరిత్రలో చిత్రాలు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు మనకు ఒత్తిడి తగ్గించి ఓర్పును, నేర్పును ఇచ్చి. చరిత్రను తెలియజేస్తాయని భావము.

136. తరతరాల జ్ఞానధారను వడపోసి,
అనుభవాన్ని కలిపి అచ్చువేసి,
అందజేసినట్టి అమృతంబె పొత్తంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు ముందు తరాల విజ్ఞానాన్ని, అనుభవాన్ని కాచి వడపోసినట్లుగా మనకు అందజేస్తాయని భావము.

137. ఆటవెలది రచన అందమైన కృతులు,
అనుభవాల సారమండజేసి,
నిగ్గదీసె వేమ నిలువెల్ల జగతిని!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వేమన అందమైన ఆటవెలది పద్యాలతో అనుభవసారాన్ని సమాజానికి అందించి,
జగతిని ప్రశ్నించాడని భావము.

138. పిల్లలైనగాని పెద్దలైనను గాని,
పామరుండు గాని పండితుండు
పాదగల్గునట్టి పద్యమ్ము హృద్యమ్ము!
యుగ పురుషుడు గదర యోగివేమ.
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పిల్లలకు, పెద్దలకు, పండితులకు, పామరులకు అర్థమయ్యే విధంగా తన పద్యాలను
హృదయాలను హత్తుకునే విధంగా వేమన మనకందించాడని భావము.

139. దాంబికాల చూపు టక్కరి జనులను,
ఎండగట్టి తప్పు తెత్తిచూపె,
మూఢనమ్మకాల మోసాల చూపించె!
యుగపురుషుడు గదర యోగివేమ.
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గొప్పలు చెప్పి మోసం చేసే వారిని, తప్పులు చేసే వారిని, మూఢనమ్మకాలతో
మోసం చేసే వారిని తీవ్రంగా విమర్శించిన యోగివేమన యుగ పురుషుడని భావము.

140. అక్షరమ్ము జేర్చి అందమ్ము జతగూర్చి,
పద్యరచన జేసె వాసిగాను,
సహజ కవిగ వేమ చక్కగా వ్రాసెరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వేమన అక్షరము అక్షరమూ కూర్చి దానికి అందాన్ని చేర్చి పద్యాలుగా రచించి
సహజ కవిగా పేరు ప్రఖ్యాతులు పొందాడని భావము.

141. భక్తిజ్ఞానయోగ వైరాగ్యతత్వంబు,
నూరిపోసె వేమ నుర్వియందు,
అట్టివేమన మన కారాధ్య పురుషుండు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

భక్తి, యోగము, జ్ఞానము, వైరాగ్యాలను వేమన తన పద్యాల ద్వారా తెలియచెప్పాడు
అట్టి వేమన మనకు దైవంతో సమానమని భావము.

142. కట్టుబట్టలైన కట్టుబాటైననూ,
పెద్దవారి నుండి శ్రద్ధగాను,
పొందినట్టి నరుడు పుడమిలో పేరొండు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనము తొడిగే బట్టలుగాని, పాటించే కట్టుబాట్లు గాని పెద్దల నుండి శ్రద్ధగా
నేర్చుకున్నప్పుడే, పేరు ప్రఖ్యాతులు పొందుతాడని భావము.

143. పెద్దవారలైన పేదవారైననూ,
శాస్త్రవేత్తనైన సంఘ మందు,
కట్టుబాట్లతోడ కట్టి యుంచగలము!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పెద్దవారైనా, పేదవారైనా, శాస్త్రవేత్తలైనా సంఘంలో కట్టుబాట్లతో వారిని
నియంత్రించగలమని భావము.

144. కట్టుబాట్ల తోడ కన్నబిడ్డల పైన,
కనికరంబు లేని కర్మశులకు,
గుండె నుండు జాలి గుర్వింద నీతిరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

విపరీతమైన కట్టుబాట్లను విధించి, కన్నబిడ్డలపై కనికరము లేని కర్మశ తల్లిదండ్రులకు
మనసులో ఉండు జాలి, దయ గురువింద గింజలో నలుపులా ఉంటుందని భావము.

145. కట్టుబాట్లతోడ కన్నబిడ్డల జంపి,
ప్రాకులాడ కోయి పరువు కొరకు,
గట్టిగాను మనము ఖండించవలెనయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు పెట్టికన్న బిడ్డల చంపి, పరువుకోసం ప్రాకులాడే తల్లిదండ్రుల చర్యలను మనము గట్టిగా ఖండించవలెనని భావము.

146. పట్టుబట్ట వద్దు కట్టుబాట్ల కొరకు,
మంచిపెంచి నీవు మమత పంచు,
ముందు చూపులేని మూర్ఖపు పనులేల?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు కొరకు పట్టు బట్టవలదు. మనుషుల మధ్య మంచిని పెంచి, మమతను పంచవలెను. మూర్ఖపు పనులెప్పుడు చేయరాదని భావము.

147. కట్టుబాట్లనునవి కన్నీటి సంద్రాలు,
వాటినీడలేక పారిపోకు,
చదువు సంధ్యలెరిగి చక్కగానెదిరించు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు అనేటివి కన్నీటి సముద్రం లాంటివి. వాటిని ఎదిరించలేక ఎవరు పారిపోరాదు. చక్కగా చదువు నేర్చిన వాటిని ఎదిరించ వచ్చునని భావము.

148. కట్టుబాట్ల కొరకు కంచె వేయవలదు,
మంచి జేయ బ్రతుకు మార్చగలదు?
మానవత్వమున్న మంచి జరుగునయ్యో!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు కొరకు కంచె వేసినట్లుగా ఉండరాదు. మానవత్వము చూపిన అంతా మంచే జరుగుతుందని భావము.

149. కష్టమొకటె నరుల కాపాడు దైవంబు,
కార్యసాధనంబు కష్టపడిన,
కష్టపడిన తొలగు కన్నీటి సంద్రాలు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కష్టం ఒకటే మనుషులను కాపాడగలుగుతుంది. దాని వలన పనులు నెరవేరుతాయి. కష్టపడడం వలన కన్నీరు తొలగి సుఖం లభిస్తుందని భావము.

150. శ్రమను చేయు నరుడు జగతిలో నిలబడు,
తిండిబోతు బ్రతుకు బండబారు,
శక్తి మించి పనులు చక్కగా చేయుమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

శ్రమ చేసేవాడు తనకాళ్ళపై తాను నిలబడతాడు. ఊరకనే తినితిరిగే వాడి జీవితం బండబారి పోతుంది. తన శక్తికి మించి పనులు చేసిన ఫలితం లభిస్తుందని భావము.

151. జీవమున్న చాలు శివతత్వమున్నట్టై,
జీవనంబె మంచి జీవితంబు,
జీవమున్న చోట జీవితంబుండురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

జీవమున్న ప్రతి మనిషిలోనూ శివతత్వం ఉంటుంది. మంచి జీవన విధానము మంచిజీవితానికి మార్గమని భావము.

152. విత్తులేని మొక్కవిత్తునివ్వ గలదా?
రెక్కలేని పక్షిలేవలేదు,
హక్కులేని వాడు మ్రొక్కుచూ బ్రతుకురా !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

విత్తనాలు లేని మొక్క గింజలను ఇవ్వజాలదు. రెక్కలు లేని పక్షిపైకి ఎగురజాలదు. అలాగే హక్కులు లేని వాడు, ఇతరుల కాళ్ళపై పడి మొక్కుతూ బ్రతకాలని భావము.

153. కీడు చేయు మనసు గోడుచే నిండును,
హాయిగున్న మనసు రేయిపవలు,
శాంతమైన బ్రతుకు సంతోష మిచ్చురా?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

హానిచేయు మనసు కలిగినవాడు ఎప్పుడూ బాధపడుతూనే ఉంటాడు. మంచి చేసేవాడు ఎప్పుడు హాయిగా జీవిస్తాడు. మన బ్రతుకు చక్కగా ఉండాలంటే ఇతరులకు మేలు చేయాలని భావము.

154. కష్టమైనగాని కరుణించి కాపాడు,
నష్టమైనగాని యిష్టపడును,
స్పష్టమైన ప్రేమ సాధించి నిలుచురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇద్దరి మధ్య ప్రేమ బంధం కష్టాలలో కాపాడుతుంది. నష్టమైనా భరించి ఇష్టపడుతుంది. అలాంటి ప్రేమ ఏకాలంలోనైనా నిలబడుతుందని భావము

155. ఒకరి మీద ప్రేమ ఒకరికొకరు నిల్చి,
భయము వీడి తమదు ప్రాణమైన,
విడిచిపెట్టు ప్రేమ గుడికట్టి నిల్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిజమైనప్రేమ భయంలేక, ప్రాణాలకు తెగించి నిలబడుతుంది. అలాంటి ప్రేమ మనసులో గుడికట్టి నిలుస్తుందని భావము.

156. బాహ్య సుందరంబు పసిడి సంపదలను,
ప్రకృతెట్టి నిల్చు పరువునైన,
కొల్లగొట్టునోయి కోరిన హృదయంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పైకి కనిపించే అంద చందాలను, సిరిసంపదలను, పరువును లెక్కచేయక కోరిన మనసును కొల్లగొట్టిన దేని జమైన ప్రేమ అని భావము.

157. కులము మతము వీడి గుణముకై పోరాడు,
మలిన మంటబోడు చెలియ చెంత,
కలిమి లేములందు గారాలె హారాలు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిజమైన ప్రేమ కులం చూడదు. గుణాన్ని మాత్రమే చూస్తుంది. కల్మషం లేని ప్రేమకు ధనిక పేద అని తేడా ఉండదు. వారి మధ్య గారాల మాటలే వారి మెడలో హారాలుగా ఉంటాయని భావము.

158. ప్రేమపెళ్ళి కొరకు పెద్దలనెదిరించి,
కొండనైన కొట్టి పిండిజేసి,
ఏటికెదురు తిరుగు మేటిరా జగతిలో !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పెద్దలను ఎదిరించి, కొండ లాంటి సమస్యలను కూడా పిండి చేసి నిలబడే ప్రేమే నిజమైన ప్రేమ, అలాంటి ప్రేమ కలకాలం నిలబడుతుందని భావము.

159. శివునికైనగాని శ్రీనివాసునికైన,
భక్తిచేతపూజ శక్తినిచ్చు,
భుక్తి కొరకు చేయ ముక్తెట్లు వచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

భక్తితో శివుని, శ్రీనివాసుని పూజచేస్తే ముక్తి కలుగుతుంది. కడుపు నింపడం కోసం చేసే పూజ వలన ముక్తి లభించదని భావము.

160. శిలను దెచ్చి చెక్కి శివునిగా మలచిన,
మ్రొక్కినంత ఫలము దక్కబోడు,
చిత్తమందు లేని శివుడేమి చేయురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పూజ చేయాలంటే మనసు నిండా భక్తి కలిగి ఉండాలి. కేవలం రాయిని శివునిగా మలచి పూజ చేసినంత మాత్రాన ఫలితం లభించదని భావము.

161. పెద్దబొట్లు పెట్టి శ్రద్ధగా పూజలు,
జరుపనేమి ఫలము సురులకైన,
మనసునందు జనుల మంచినే కోరుమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నుదుట పెద్దపెద్ద బొట్లు పెట్టి, శ్రద్ధగా పూజచేసిన ఫలితం ఉండదు. మోసం చేయకుండా ప్రజల మంచి కోరుకున్నప్పుడే ఆ ఫలితం మనకు దక్కుతుందని భావము.

162. శివుని పేరుజెప్పి చీవాట్లు తిననేల?
హాని చేయవలదు దేనికైన,
పరుల సేవజేయ పాపంబు లేలరా?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

భగవంతుని పేరు చెప్పి ఇతరులను మోసం, హాని చేసి పాపాలకు ఒడిగట్టి అపకీర్తి పొందరాదని భావము.

163. అది గురువులైన ఆరాధ్యదైవంబు,
శివుని చెంత పూజ చింతదీర్చు,
నమ్మి పూజచేయ నటరాజు నీవయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఆదిదేవుడైన శివుని చెంతపూజ చింతలు తీర్చగలుగుతుంది. నమ్మకంతో పూజ చేయుట వలన నటరాజు కనికరిస్తాడని భావము.

164. గోనె సంచి తొడగ గోత్రాలు మరచెనో,
నేటి యువతకదియె నెయ్యమయ్యె,
అవ్వతాత పేర్లు రవ్వంత దెలియునా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అవ్వ తాతలపేర్లు, తమగోత్రాలు తెలియని నేటి యువత చిత్ర విచిత్రమైన వేషధారణతో జీవిస్తోందని భావము.

165. సంఘ మందు జనుల సంస్కారములు చూడ,
బట్టతోడ మనది బ్రతుకుదెలియు,
నీవు కట్టుబట్టె నిజమైన మిత్రుండు !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మన సంస్కారములు మనం తొడిగే దుస్తులపై ఆధారపడి ఉంటాయి. మనం ధరించే బట్టలే మనకు నిజమైన నేస్తాలు అని భావము.

166. కోరిన చదువెల్ల గొప్పగాను చదివి,
జీతము మరి మంచి జీవితంబు,
కట్టుబట్ట చూడ కన్నీళ్ళపాలాయె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

హుందాతనాన్ని కలిగించే దుస్తులు ధరించకుండా, గొప్పగా చదువులు చదివి, పెద్దజీతాలు పొందినంత మాత్రాన ఉపయోగంలేదని భావము.

167. ఒక్కబట్ట చాలు నొడలు కప్పుకొనగ,
చింపి దుస్తులేల చిత్రముగను,
బట్టలేమికన్న బందెడ్డు మేలయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి ఒంటినిండా దుస్తులు ధరించాలి. చిత్ర విచిత్రంగా చింపిరి దుస్తులు ఎందుకు? బట్టలు లేనివాడు బందెడ్డుతో సమానమని భావము.

168. అది మానవునకు ఆకులే దుస్తులు,
అవియు లేక బ్రతికెనప్పుడపుడు,
అన్నియుండి మనిషి అదిమానవుడయ్యె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అది మానవుడు ఆకులు ధరించాడు. అన్నీ ఉన్న ఆధునిక మానవుడు మంచిదుస్తులు ధరించక అదిమానవుడైనాడని భావము.

169. ఆడితప్పినట్టి ఆదర్శ నేతల,
తలచుకొనుము నీవు తప్పుకుండ,
ఒక్కపోటు పోటు ఓడించి తీరురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడిమూట.

వాగ్దానాలు చేసి మాటతప్పిన నాయకులను, మనసులో తలుచుకుని ఓటుతో ఒక్కపోటు పొడిచి ఓడించాలని భావము.

170. ఉద్యమాలు చేయునుద్దండులై నట్టి,
గొప్పవారి కొరకు గోవ్యముగను,
ఓటు వేయుమయ్య మాటిచ్చినట్లుగా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజలపక్షాన నిలిచి, ఉద్యమాలు చేసే వారికి మద్దతుగా ఓట్లు వేసి గెలిపించాలని భావము.

171. ప్రజల మధ్యతిరుగు పాలనాధక్షులు,
మాటమీద నిల్చు మాన్యులకును,
అండగాను నిలువ ఆలస్యమేలయా?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజల మధ్య తిరిగే గొప్పనాయకులు పాలనాధక్షులు, మాట మీద నిలబడేవారికి అండగా ఉండాలని భావము.

172. ప్రశ్నవేయుమయ్య ప్రజల కొరకు నీవు,
ప్రశ్నలేని నాడు ప్రగతిలేదు,
ప్రశ్నవేయువాడె ప్రతినిడైతీరురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

సమస్య ఎదురైనప్పుడు ప్రశ్నించనివాడు నాయకుడు కాదు. ప్రశ్న లేనినాడు ప్రగతి ఉండదు. ప్రజల కొరకు నీవు ప్రశ్నించినప్పుడే గొప్పనాయకుడుగా ఎదుగుతావని భావము.

173. ఓటునమ్ము కొనకు చేటు దెచ్చు మనకు,
ఓటువేయి మిగుల ఓర్పుతోడ,
నీవు కూర్చు గెలుపె నిజమైన గెలుపురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనకున్న ఓటు అమ్ముకోరాదు. ఓటు హక్కును సద్వినియోగం చేసినపుడే అది నిజమైన గెలుపు అని భావము.

174. గురువులందు భక్తిగుణముల తోడుగ,
మెలగవలయునయ్య మెచ్చురీతి,
చెప్పినట్టి మాట చెవిలోన పడునట్లు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గురువుల యందు భక్తి కలిగి ఉండాలి. వారు చెప్పినట్లు నడుచుకొని, గురువు మెచ్చుకునేటట్లు మెలగవలెనని భావము.

175. తల్లితండ్రులందు దయలేని వారికి,
పాపభీతి లేని ప్రాణులకును,
సరక ప్రాప్తికల్గు సరలోకమందునే!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తల్లిదండ్రుల పట్ల జాలి, దయలేని వాడికి, పాపభీతి లేకుండా ప్రవర్తించేవాడికి, భూలోకంలోనే సరకం లభిస్తుందని భావము.

176. ఎన్నినాళ్ళు బ్రతికి ఏమి జేసిన గాని,
తుదకు వెళ్ళగలవు తోడువీడి,
అంతమాత్రమునకె ఆత్రము నీకేల?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎంత కాలంబ్రతికినా, ఎంత గొప్పపనులు చేసినా, చివరకు తోడు లేకుండా ఒంటరిగా వెళ్లవలసిందే. అంత మాత్రము చేత ఆత్రపడి సంపాదించడం ఎందుకని భావము.

177. వల్లమాలినట్టి వ్యర్థపు మాటలు,
దాన ధర్మములను కాన రాక,
కోట్లు కూడగట్టి కొనిపోవ లేవురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పనికిమాలిన, వ్యర్థపు మాటలు మాట్లాడుతూ దాన ధర్మములు చేయకుండా కోట్లాది రూపాయలు సంపాదించినా చివరకు తీసుకు పోయేదేమీ లేదని భావము.

178. వందకోట్ల వజ్రవైడూర్యముల కన్న,
చింతదీర్చు గొప్ప సిరుల కన్న,
కన్నతల్లి మిన్న కనుమోయి నిజమిది !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కోట్లాది రూపాయల డబ్బు, వజ్రవైడూర్య ఆభరణములు, సిరిసంపదలు కన్నా, తల్లి గొప్పతనాన్ని గుర్తించాలని భావము.

179. అమృతన్నమిన్న అర్థాంగి సేవలు,
కళ్ళలోన పెట్టికరుణ జూపు,
వారధివలె నిల్చి వంశమ్ము నిల్పురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తల్లివలె భార్య కూడా సేవలు అందించి కళ్ళలో పెట్టిచూసు కుంటుంది. అలాగే వారసులను అందించి వంశానికి వారధిలా నిలుస్తుందని భావము.

180. అమృతాన్న ప్రేమ అక్కచెల్లెళ్ళలో,
చూచు కొనెదమయ్య చుట్టరికము,
అక్క తోడు నీడ ఆదర్శమైనిల్చు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అమృతాన్నల ప్రేమానురాగాలు అక్కచెల్లెళ్ళలో కూడా మనం చూడగలము. వారి తోడు నీడలు మనకు ఆదర్శమై నిలుస్తాయని భావము.

181. అత్త మారుతల్లి ఆనందములు చల్లి,
కన్నతల్లివలెను కాచుమనల,
అట్టిమహిళ సేవ ఆదర్శ మయమురా !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అత్తమ్మ కూడా అమ్మలాగా మనల్ని చూసుకుంటుంది. అలాంటి మహిళ సేవ మనకు ఆదర్శమౌతుందని భావము.

182. ఇన్ని విధములైన ఇంతిగా సేవలు,
చేయునట్టి మహిళ జీవితమ్ము,
నియమ నిష్ఠతోడ నిస్వార్థమయమురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇన్ని రకాలుగా సేవలు అందించే మహిళలు, వారి జీవితాలు మనకు ఆదర్శమని భావము.

183. గాలిబుడగలోన కాళ్ళను మడచిన,
పుట్టుకయ్య మనది పుడమిలోన,
గాలిలోన కలియు కాలముచెల్లిన!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గాలిబుడగ లాంటి అమ్మకడుపులో నుంచి పుట్టిన పుట్టుక మనదని, కాలము చెల్లినప్పుడు గాలిలో కలిసిపోతుందని భావము.

184. అమ్మకడుపులోన కమ్మని భావన,
ప్రేగుతెంచివచ్చు ప్రేమతోడ,
చిత్రమైన రీతి చిన్నకణము నుండి !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అమ్మ కడుపులో నుండి కమ్మని భావనతో ప్రేగు తెంచుకొని ప్రేమతో బిడ్డ బయటకు ఒక చిన్న కణము నుండి వస్తుందని భావము.

185. కాలగర్భ మందు కాచిన పండువై,
అమృగర్భ మందు బొమ్మవోలె,
భూమిపైన పడి విముక్తిని పొందురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కాలము కాచినపండు వలె అమృగర్భము నుండి బొమ్మవలె ఈ భూమి పైకివచ్చి
విముక్తి పొందుతుందని భావము.

186. తల్లిదండ్రు ప్రేమ దాచిన ప్రేగులో,
పుట్టునట్టి బిడ్డ పుణ్యమూర్తి,
అట్టి అమృ నాన్నలాదర్శ ప్రాయంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తల్లిదండ్రుల ప్రేమకు ప్రతిఫలంగా కన్న ప్రేగు నుండి పుణ్య మూర్తిలా బిడ్డ పుడుతుంది.
అలాంటి అమృనాన్నలు మనకు ఆదర్శ ప్రాయులని భావము.

187. కన్నప్రేగు మీద కనికరంబును జూప
కష్టమైనగాని యిష్టమౌను,
మానవాళి కదియె మాధుర్య ఘట్టంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీకెన్ని కష్టాలు ఎదురైనా, తల్లిదండ్రులపైన కనికరము చూపవలెను. అలా
తల్లిదండ్రులను చూసుకోవడమే మనుషులకు మాధుర్యమైన కార్యమని భావము.

188. బలగమెంతయున్న బలము నీకున్ననూ,
వయసు మీదపడగ వాడిపోక,
తప్పుదయ్య చావు తప్పించుకో లేవు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీకెంత బలము, బలగము ఉన్నా, వయసు మళ్ళిన తరువాత ముసలితనం వస్తుంది.
మరణం నుండి ఎవరు తప్పించు కోలేరని భావము.

189. వందగొడ్లతిన్న బలమైన పులిరాజు,
వృద్ధయైన పిదప శ్రద్ధతగ్గి,
సింహమైన గాని చిక్కురా కుక్కకు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వంద పశువులను చంపి తిన్న క్రూరమృగాలైన పులి, సింహము కూడా ముసలి తనం వచ్చాక కుక్క చేతచిక్కి, భంగపాటుకు గురియౌతాయని భావము.

190. ఉడుకురక్తమున్న దుడుకు పనులుజేయ,
పాడి యౌర యుక్తవయసు నందు,
ముసలితనము లోన ముక్తికై ప్రార్థించు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

యవ్వనంలో ఉడుకు రక్తముచే దుడుకు పనులు చేయుట సహజము. అలాగే ముసలితనములో ముక్తి కొరకు భగవంతుని ప్రార్థించవలెనని భావము.

191. కన్ను మిన్ను కానక భువిని యానక,
పాటు పడుదురయ్య పదవి లోన,
వయసు మీదపడగ వణుకుచూ గడుపురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధికారంలో ఉన్నప్పుడు కన్ను, మిన్ను తెలియక పాటుపడతారు. వయసు మళ్లిన తరువాత వణుకుచు గడపాల్ని వస్తుందని భావము.

192. కన్న బిడ్డలంత కనికరంబును వీడి,
ఆశ్రమాల జేర్చనవసరంబు
వచ్చినంతనేని చచ్చినంత పనియో!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తల్లిదండ్రులపై కనికరంలేని బిడ్డలు, ఆశ్రమాలలో పెట్టడం వారిని చంపినంత పని అవుతుందని భావము.

193. మొక్కలైన గాని చక్కగా పూలను,
క్రమము తోడ పూయు శ్రమనుచేయ,
ఋతువులెన్నియున్న ఋజువు చేయును చెట్లు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఋతువులు మారినప్పుడల్లా మొక్కలు ఆయా ఋతువులలో తమ పనిని తాము
చక్కగా చేస్తూ, పూలు పూస్తాయని భావము.

194. పరులసేవ కొరకు పరమార్థ సాధన,
మొక్క చేయునయ్య చక్కగాను,
నరునికన్న మిన్న నాటికి నేటికీ!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి కన్నా మొక్కలు పరుల సేవ కొరకు చక్కగా పరమార్థ సాధన చేస్తాయని
భావము.

195. చెట్లు మానవులకు చేయును మంచిని
మ్రోడు నుండి కూడ మొలకనిచ్చు,
భువిని పాస్సుజేయ పూలను రాల్చురా ,
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

చెట్లు మానవులకు మంచిని చేస్తాయి. ఎండిన మోడు కూడా చిగురించి, పూత
పూసి భూమిని పూల పాసువు చేస్తుందని భావము.

196. వానజుల్లు పడగ వాడిపోయిన చెట్లు,
చిగురుతొడిగి పెరుగు చిత్రముగను,
నరుడు గూడ యట్లు నడచుకోవలెనయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వాడిపోయిన చెట్లు వర్షపు చినుకులలో తడిచి, చిగురు తొడిగినట్లుగా మనిషి కూడా
అభివృద్ధి వైపు నడుచుకోవలెనని భావము.

197. చిన్నమొక్కగాని చిరునవ్వు చిందించు,
భూమి పైనపూలు ముదము గొల్పు,
పూలు నరులకొరకె పుడమిపై పూయురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

భూమి పైన చిన్నచిన్న మొక్కలు పూలుపూచి మనకు ఎంతో సంతోషాన్ని కలుగ జేస్తాయి. అవి మనకొరకే పూలు పూచినట్లుగా ఉంటాయని భావము.

198. వేలకోట్ల పన్నులెగ వేతదారుల,
సంస్కరించగలరు సంఘ మందు,
చిన్నతప్పు చాలు చిరుకొల్వలూడురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వేలకోట్ల అప్పులు ఎగవేతదారులకు సంఘంలో ఘన సంస్కారము లభిస్తుంది. చిన్నతప్పు చేసిన చిరుద్యోగికి మాత్రం ఉద్యోగం ఊడగొడతారని భావము.

199. వందకోట్ల సొమ్ము భయములేక తినియు,
బంధు మిత్రులెల్ల బాధితులుగ
మార్చినట్టి వారు మామంచి వారయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వందల కోట్లరూపాయలు సొమ్ములు కాజేసి, బంధు మిత్రులను బాధితులుగా చేసిన వారు, మంచివారుగా చలామణి అవుతారని భావము.

200. లక్షకోట్ల ఋణము లక్షణముగ మెక్కి
నట్టివారిని నైన పట్టుకొనరు,
వంద రూకలు తిన బందియొనుద్యోగి!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

లక్ష కోట్లు అప్పును ఎగ్గొట్టిన వారిని వదిలిపెట్టి, వంద రూపాయలు తిన్న చిన్న ఉద్యోగిని జైలులో బంధిస్తారని భావము.

201. అప్పు తెచ్చినట్టి ఆదర్శమూర్తులు,
తప్పు జేసినట్టి గొప్పవారు,
నీతులెల్ల వల్లవేతురే సభలోన!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అప్పులు చేసి గొప్పలు చెప్పుకునే వారు నేడు ఆదర్శ మూర్తులుగా చలామణి అవుతున్నారు.
అలాంటి వారు చట్టసభలలో నీతులు చెబుతూ ఉంటారని భావము.

202. మాట దప్పువారు మడమతిప్పేడి వారు,
మంత్రులైనగాని మాకు వలదు,
నిక్కమైన రీతి నొక్కడున్నను చాలు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మాట చెప్పి, ఆ మాట తప్పేడివారు మంత్రులైనా గానీ మాకు వద్దు. నిజము చెప్పేడి
వారు ఒక్కడు రాజుగా ఉన్నా చాలునని భావము.

203. వచ్చిపోవు నివియె ఖచ్చితముగ మూడు,
జబ్బు, పేదరికము, డబ్బుగాదె,
వీటి కొరకు నరుడు పాటుపడగనేల?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనజీవితంలో వచ్చిపోయేవి మూడు అవి జబ్బు, పేదరికం, ధనము. వీటికొరకు మనిషి
పాటు పడవలసిన అవసరంలేదని భావము.

204. వచ్చి కూడ నిన్ను వదలనివీ మూడు,
విద్య, కీర్తి, ప్రజ్ఞ విడువబోవు,
వీటి కొరకు నీవు విశ్రాంతి వీడుమా !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మన జీవితంలోకి వచ్చాక తిరిగివెళ్ళనివి మూడు అవి విద్య, కీర్తి, తెలివి తేటలు. వీటి
కొరకు మనం విశ్రమించకుండా ప్రయత్నం చేయాలని భావము.

205. వీడిపోవరావు విలువైనవీ మూడు,
పరువు, కాలము మరి బాల్యమదియె,
సంతసంబు కల్గు సద్వినియోగమై!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మన జీవితంలోకి వచ్చి వెళ్లాక తిరిగిరానివి మూడు, కాలము, పరువు, బాల్యము. వీటిని సద్వినియోగం చేసుకోవాలని భావము.

206. వెంట వచ్చునివియే వీడక, నీనీడ
పాపపుణ్య మెల్ల పాడిగాను,
వీటి వీడి బ్రతుక విషయమ్ము లేదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

జీవితంలో మన వెంటవచ్చేవి మూడు, అవి మననీడ, పాపము మరియు చేసిన పుణ్యము, వీటిని విడిచి పెట్టి బ్రతకడంలో అర్థంలేదని భావము.

207. కాలమందు నరులకందనివీ మూడు
అంబరీషుడాత్మ ఆకసంబు,
వీటియందు భక్తిపాటించ వలెనయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎప్పుటికీ మనకు అందనివి మూడు, అవి సూర్యుడు, ఆత్మ, ఆకాశం వీటి ముందు మనము భక్తిని పాటించవలెనని భావము.

208. మనిషియైన వాడు మార్పు చెందవలెను,
మార్పులేని నాడు మౌనముగను,
కాలగర్భమందు కలవక తప్పదు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి ఎల్లప్పుడూ మార్పు చెందవలెను. లేనిచో కాలగర్భంలో కలిసిపోతారని భావము.

209. నడవడి గలవాని నారాయణుడు మెచ్చు,
గుణములు గలవాని గురువు మెచ్చు
బుద్ధిమంతుణుఁచి భువితాను మెచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి నడత గలవానిని దేవుడు, మంచి గుణాలు కలిగిన వాడిని గురువు, మంచి బుద్ధి గలవానిని భూదేవి మెచ్చుకుంటుందని భావము.